

ÇOCUKLAR İÇİN DÜNYA TARİHİ VI

SAVAŞLAR *ve* BİLGİSAYAR

CHRISTER ÖHMAN
JENS AHLBOM • ANDERS NYBERG

İÇİNDEKİLER

AVRUPA

Saraybosna'na Kurşun.....	6
I.Dünya Savaşı.....	8
Versay Anlaşması.....	10
Rus Devrimi.....	11

AVRUPA - AMERİKA

Bir Daha Savaş mı? Asla!.....	14
Kara Perşembe.....	16

ALMANYA

Üçüncü Cumhuriyet.....	18
Toplama Kampları.....	20

AVRUPA

İkinci Dünya Savaşı.....	22
Anne Frank.....	24

JAPONYA

Hiroşima'nın Bombalanması.....	28

AVRUPA

Yerlebir Edilmiş Ülkeler.....	30
Avrupa'nın Gelişmesi.....	32

AMERİKA

Little Rock.....	34

Film, Caz ve Rock'n Roll.....	36

ASYA

Ya Özgürlik ya Ölüm.....	38
Kaybolmuş Ülke.....	40
Uzun Yürüyüş.....	42
Mao'nun Diktatörlüğü.....	44
Tiananmen Meydanı.....	46

AFRİKA

Güney Afrika'da İrk Ayrımcılığı.....	47

AMERİKA

Küba Krizi.....	50

AVRUPA

İktidar Dengeleri Değişiyor.....	52
Iki Almanya Birleşiyor.....	54
Sovyetler Birliği Dağılıyor.....	55
Yugoslavya Trajedisi.....	56

BÜTÜN DÜNYA

Daha İnsanca Bir Dünya.....	57

Kırmızı Kalem Yayınları

Çocuk Kitaplığı - 6

Çocuklar için Dünya Tarihi VI - Savaşlar ve Bilgisayar
Barnens Världshistoria Del VI - Skyttegravar&Bildskärmar

© Metin: Christer Öhman

© Resimler: Jens Ahlbom, Anders Nyberg

Çevirenler: Hasan Özkan, Ali Arda

Kitap Editörleri: Ali Arda, Mahir Dönmezler

Baskı Hazırlık: Kırmızı Kalem

Baskı-Cilt: Göksu Matbaacılık

Film Çıkış ve Montaj: Göksu Grafik

Aralık 2003 / İstanbul

ISBN 975-8726-05-6

© *Kırmızı Kalem*

Basım ve yayın hakları Kırmızı Kalem Yayınları'na aittir.

© Rabén&Sjögren Bokförlag

Kırmızı Kalem Yayıncılık - Dizgi Bilgisayar Yay. Danışmanlık İletişim San. Tic. Ltd. Şti.

Millet Cad. Muratpaşa Sk No: 8/513 Aksaray/İstanbul

Telefon: (0 212) 293 11 02 Faks: (0 212) 293 11 03

e-posta: kkalem@operamail.com

CHRISTER ÖHMAN
JENS AHLBOM - ANDERS NYBERG

SAVAŞLAR *ve* BİLGİSAYAR

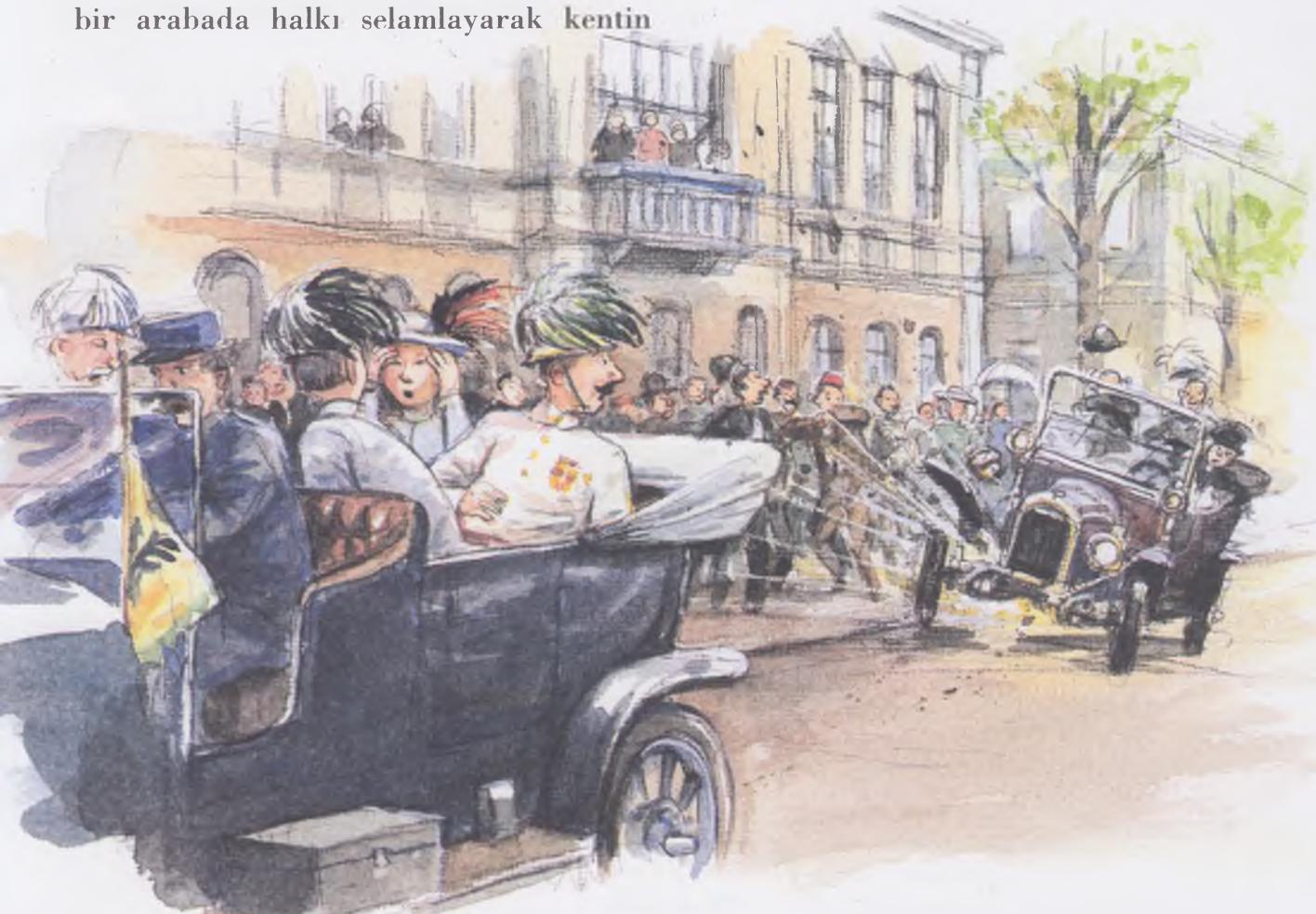
Çevirenler:
Hasan ÖZKAN - Ali ARDA

*kirmizi*Kalem

SARAYBOSNA'DA KURŞUN

28 Haziran 1914 pazarı, Bosna'nın Saray Bosna kentindeyiz. Dünyanın unutamaya-çağı bir gün. Prens Sofia ve Prens Ferdinand kenti ziyaret ediyor. Caddeler insanlarla dolu. Prens ve prenses üstü açık bir arabada halkı selamlayarak kentin

içinden geçiyor. O zaman Bosna, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun bir parçası. Ferdinand, Avusturya İmparatoru Joseph'in yeğeni. Joseph öldükten sonra imparatorluğun başına o geçecek.

Birdenbire siyah bir şey havada uçuyor. Prens ve prensesi izleyen arabanın altına düşüyor. Sonra büyük bir patlama duyuluyor.

Arabada prens ve prensesi izleyen yöneticiler var. Onlardan biri yaralanıyor. Prens ve prensesi taşıyan araba hızla olay yerinden uzaklaşıyor ve hükümet konağı-

na ulaşıyor. Vali onlardan tekrar şehrə inmemelerini rica ediyor. Dışarıda başka suikastçiler olabilir. Ama prens, yaralıların durumunu görmek için hastaneye gitmekte ısrar ediyor.

Prens'in arabası tekrar şehrə dönüyor. Şoför şimdi eskisinden daha hızlı sürüyor arabayı. Ama bir sokağın köşesinde yanlış

yola sıyor. Tekrar hastane yoluna girebilmek için geri geri gitmeye başlıyor. Arkada genç bir adam duruyor. Zayıf yüzlü, hafif, siyah sakallı biri. Cebinden bir silah çıkarıyor. Prens ve prenseşe ateş ediyor. Bir kaç dakika içerisinde Ferdinand ve Sophia ölüyor.

Ferdinand ve Sophia'ya ateş eden bu adamın ismi Gavrilo Princip. 19 yaşında bir öğrenci. Sorgusunda bu suikasti Bosna'yı Sırbistan'a bağlamak için düzenlediğini anlatıyor. "Kara El" adlı bir örgütün üyesi olan bu genç adam, silahı ve bombayı Sırbistan Ordusu'nda görev yapan bir subaydan almış. Gavrilo 20 yıla mahkum ediliyor. 1918 yılında cezaevinde ölüyor. Avusturyalılar Sırbistan'ı cezalandırmaya karar veriyor. Ve aşağıda resimde gördüğünüz isteklerin yerine getirilmesini istiyorlar.

25 Haziran'da Sırp Hükümeti Avusturyalıların isteklerine cevap verdi. Biri dışında bütün koşulları kabul ediyorlardı. Ama

KARA EL'İN YASAKLANMASINI
İSTİYORUZ. HİÇ BİR SıRP GAZETESİİNDE
AVUSTURYA-MACARİSTAN İMPARATORLUĞU'NA
KARŞI YAZI YAZILMAYACAK. AYRICA
SORUŞTURMAYA BİZİM POLİSLERİMİZ DE
KATILACAK VE SUÇLULAR CEZALANDIRILACAK.

ülkenin bağımsızlığına müdahale olduğunu düşündükleri için, Avusturya polisinin soruşturmaya katılmasına karşı çıktılar. Üç gün sonra Avusturya ve Macaristan, Sırbistan'a savaş ilan etti.

Avusturyalılar, Sırpların bütün koşulları kabul etmeyeceklerini biliyorlardı. Savaşa karar vermişlerdi amaçları Sırbistan'ı işgal etmekti.

I. DÜNYA SAVAŞI BAŞLIYOR

I. Dünya Savaşı böyle başladı. Sirplar Ruslarla, Rusya Fransa'yla ittifak yaptı. Avusturya-Macaristan ise Almanya ile ittifak yaptı. Birkaç gün içinde Sırbistan, Rusya ve Fransa; Avusturya-Macaristan ve Almanya ile savaşa girdi. Alman ordusu Fransa'ya saldırdığında İngiltere Fransızların yanında savaşa katıldı. Daha sonra Osmanlı İmparatorluğu Almanlar ve Avusturyahıların yanında yer aldı. Yalnızca bir hafta içinde bütün Avrupa savaşa katılmıştı.

İlk başta her şey Almanlar için iyi gitti. Belçika ve Fransa'yı işgal ettiler. Fransız ve İngiliz askerlerini geri çekilmek zorunda bıraktılar. Eylül başında, Marne Nehri'ne kadar ilerlediler. Paris'e o kadar yaklaşmışlardı ki ufukta Eyfel kulesini görüyorlardı. Fransa yenilecek ve savaş son bulacaktı.

Ama Fransız askerleri yenilmediler. Karşı saldırıyla geçerek Almanları geri püskürtüler. İki hafta boyunca saldırularını sürdürdüler.

Marne savaşından sonra Fransız, İngiliz ve Alman askerleri birbirlerine karşı büyük siperler kazarak siper savaşına geçtiler. Her iki taraf, karşı tarafın savunma hatlarını geçmeye teşebbüs etse de bunda başarılı olamadı. Ve böylece bu siper savaşы 4 uzun yıl sürdü. Her saldıruda binlerce asker ölüyordu.

Bir asker savaşı şöyle anlatıyordu:
*“Savaşın nasıl başladığını hatırlıyorum.
 15 yaşındaydım ve okula gidiyordum.
 Herkes savaşın çok kısa sürede biteceğine*

ve kazanacağımıza inanıyordu. Cepheye giden askerler, şarkular söyleyerek caddeLERden geçiyordu. Kızlar bu askerlerin boynuna çelenkler asıyordu. Ama savaş kısa zamanda bitmedi. 18 yaşımlı doldurduğumda askere çağrıldım. Bir yıldır buradayım. Soğuk, ıslak ve kırli. Kışları çamura bulanmış bir halde dolaşıyoruz. Yemekler de çok kötü. Daha çok ekmek ve lahana yiyoruz. Sürekli açım.

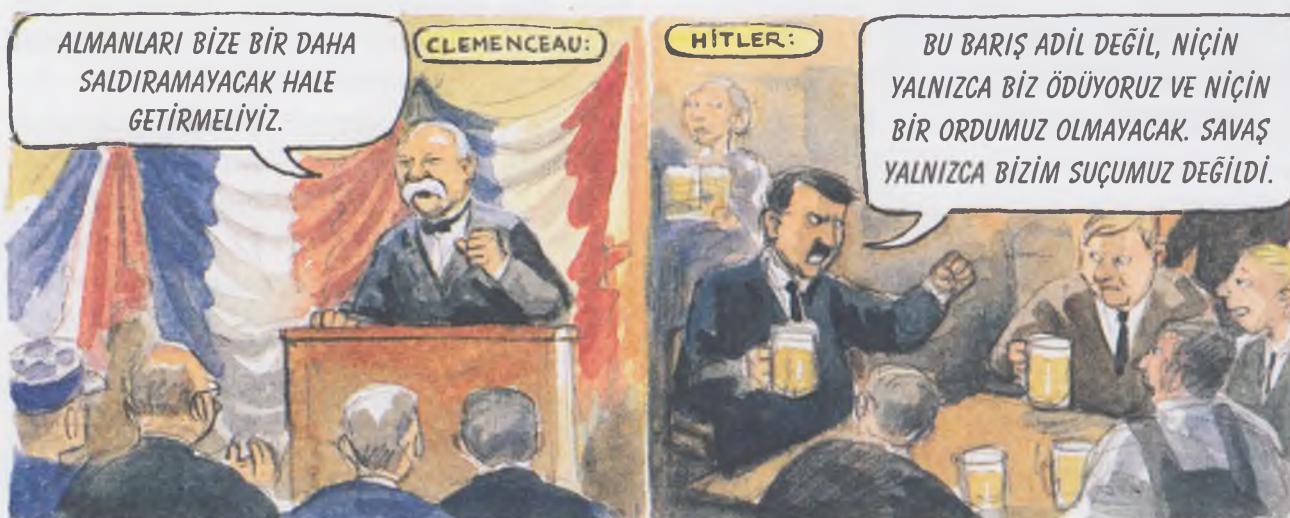
En kötüsü Fransızların top ateşi. Başımızı bile kaldırımiyoruz. Bombalar büyük bir gürültüyle patlıyor. Sanki deprem oluyor gibi. Üzerimize toprak, taş ve demir parçaları yağıyor. Bu parçalardan biri dün bir arkadaşımın gözüne saplandı. Acılar içinde kıvranaarak öldü.

Bazen zehirli gaz saldırısı yapıyorlar. O zaman gaz maskeleri takmak zorunda kalıyoruz. Çok zor bir şey bu. Bizim de elimizde gaz bombaları var. Biz de bunları karşı tarafa atıyoruz. Eğer bu gaz bombalarından biri hedefi bulursa hiç kimseyi sağ bırakmaz. Artık kimin kazanacağı beni hiç ilgilendirmiyor. Yalnızca evime dönmek istiyorum.”

VERSAİLLES ANLAŞMASI

ABD, 1917 yılında Fransa ve İngiltere'nin yanında savaşa katıldı. İki milyon insan Atlantik'in bu tarafına, savaşa gönderildi. Almanların dayanma gücü kalmamıştı. 11 Kasım 1918'de teslim olarak Fransa'daki askerlerini geri çekti. Osmanlı İmparatorluğu da Avusturya-Macaristan'la birlikte teslim oldu. Dört yıl süren savaş bitmişti. Sekiz milyondan fazla insan hayatını kaybetmişti. Paris'in dışındaki Versailles Sa-

rayı'nda masaya oturuldu. Bu, Almanlar için kötü bir anlaşma oldu. Alsace ve Lorraine Fransa'ya, Slesvig'in kuzey bölgelerini Danimarka'ya ve doğudaki büyük bir toprak parçasını da Polonya'ya bırakmak zorunda kaldılar. Almanlar artık ordu kuramayacak, savaş uçakları ve savaş gemileri de yapamayacaklardı. Ayrıca Fransa ve Belçika'ya savaş tazminatı olarak 138 milyar altın mark vereceklerdi.

Doğu Avrupa ve Ön Asya'da daha büyük değişiklikler oldu.

Rusya; Finlandiya, Estonya, Litvanya ve Polonya'yı kaybetti. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu dağınık ve küçük ülkelere bölündü; Çekoslovakya, Avusturya, Macaristan, Slovenya, Hırvatistan ve Bosna, Sırbistan'la birleşerek Yugoslavya Krallığı'nı oluşturdu.

Osmanlı İmparatorluğu topraklarının yarısından fazlasını kaybetti. Suriye, Lübnan, Irak, Ürdün ve Filistin imparatorluktan

ayrıldı. Ama özgür olamadılar. Fransa, Suriye ve Lübnan'ı, İngiltere de Irak, Ürdün ve Filistin'i ele geçirdi.

Yahudiler de Filistin'e dönmekten bahsetmeye başlamışlardı.

RUS DEVRİMİ

I. Dünya Savaşı başladığında Rusya'yı Çar II. Nikolay yönetiyordu. Savaş Ruslar için kötü gitmişti. Almanlar, Rus ordusuna karşı başarılı olmuştu. Kırusal alanlarının şehri beslemesi imkansız hale gelmişti. 1916 sonbaharında tarım çok kötü haldey-

di. Kışın Rusya açlıktan kırılıyordu. Çar ve onun yönetimine karşı hoşnutsuzluk artmıştı.

1917 Şubat'ında Petrograd'da halk sokağa döküldü. İki yüz bin işçi greve gitmişti. Caddeler sloganlarla sarsılıyordu.

En sonunda vali, göstericilere ateş edilmesini emretti. Bir çok insan öldü. Ama ertesi gün gösteriler devam etti. Artık askerler de baş kaldırmıştı. Onlar da işçiler gibi savaş ve açlıktan bükmiş ti. Silahlarını su-

baylara çevirdiler. Petrograd'daki askerlerin hemen hepsi gösterilere katılmaya başladı.

O günlerde Çar Nikolay Petrograd'da değildi. Ayaklanmayı bastırmak için Petrog-

rad'a gelmek istediler. Ama bizzat kendi askerleri tarafından engellendi. O da teslim olmak zorunda kaldı ve tacından vazgeçti. Artık Rusya özgürdü.

Buna Şubat Devrimi denildi.

Bir avukat olan Aleksandr Kerensky, yeni hükümetin başına geçti. Rusya'nın Almanya ve Avusturya-Macaristan'a karşı savaşa devam etmesini istiyordu.

Ama Bolşevikler savaşa karışıydı ve sosyalist bir devrim istiyorlardı. Bolşeviklerin önderi Vladimir İliç Lenin ülke dışına kaçmak zorunda kalmıştı. Ve bütün bu yıllarda İsviçre'de yaşadı. Lenin 1917 Nisan'ında trenle Petrograd'a geldi.

1917'nin 24 Ekimi'ni 25'e bağlayan gece Bolşevikler ayaklandılar. Askerlerin çoğu onlara katıldı. Demiryollarını, postaneLERİ, barajları ve diğer önemli noktaları ele geçirdiler. Sonra, Kışlık Saray'a saldırdılar. Kerensky ülkeden kaçtı.

25 Ekim sabahı Bolşevikler iktidarı ele geçirmiştir. Lenin yeni hükümetin başına geçti.

Birkaç hafta sonra seçimlere gidildi. Seçim sonuçları Bolşevikleri şaşkınlığa uğrattı.

ÜÇ ŞEY İSTİYORUZ. BÜTÜN İKTİDAR İŞÇİLERE VERİLECEK,
TOPRAK AĞALARININ TOPRAKLARI KÖYLÜLERE
DAĞITILACAK VE BARİŞ OLACAK!

Yeni ülkeye Sovyetler Birliği adı verildi. Komünist Parti'nin dışındaki bütün partiler yasaklandı. Muhalefet edenlere karşı sert önlemler alındı.

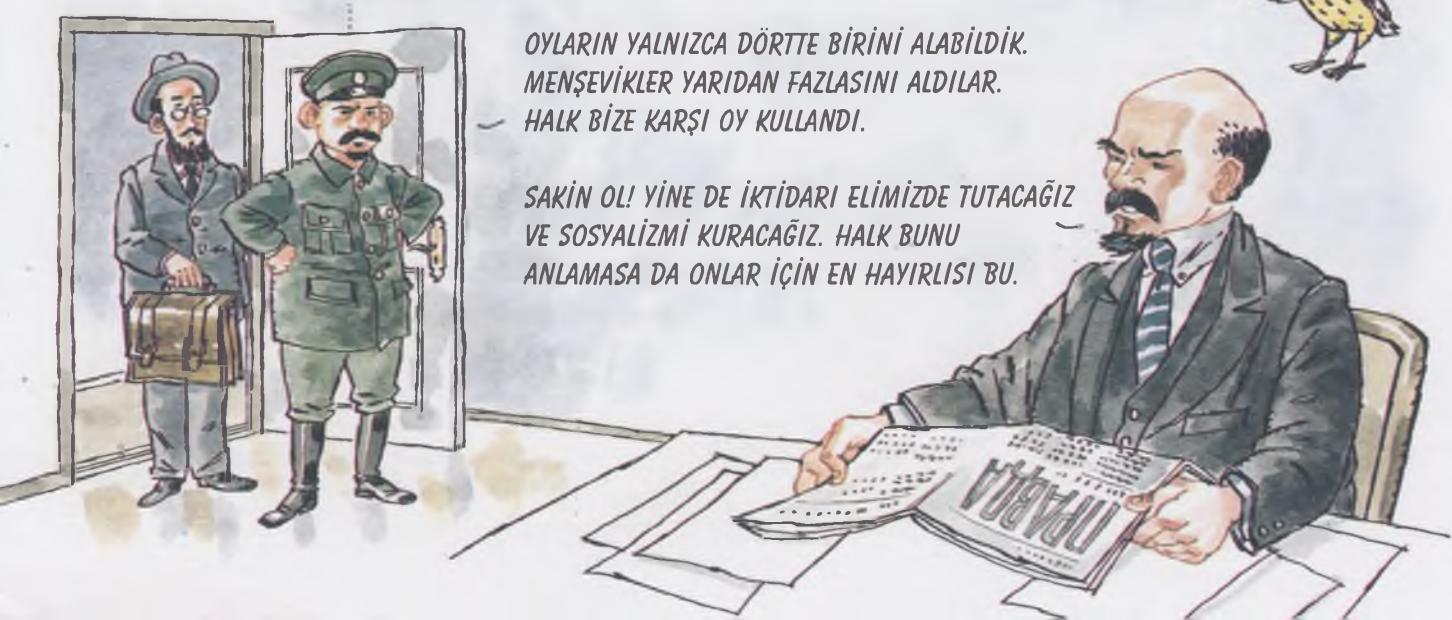
Lenin'in ölümünden sonra, Sovyetler'in başına Josef Stalin geçti. Onun zamanında büyük atılımlar gerçekleştirildi. Stalin beş yıl içinde ne kadar fabrika yapılacağına ve buralarda ne kadar ürün üretileceğini karar veriyordu. Buna, "Beş Yıllık Plan" adı verildi. Amaç, Batı Avrupa'nın geliş-

Buna Ekim Devrimi denildi.

OYLARIN YALNIZCA DÖRTTE BİRİNİ ALABİLDİK.
MENŞEVİKLER YARIDAN FAZLASINI ALDILAR.
HALK BİZE KARŞI OY KULLANDI.

SAKİN OL! YINE DE İKTİDARI ELİMİZDE TUTACAĞIZ
VE SOSYALİZMİ KURACAĞIZ. HALK BUNU
ANLAMASA DA ONLAR İÇİN EN HAYIRLISI BU.

miş ülkelerinin düzeyine ulaşmaktı. Böylece ülkelerini daha iyi koruyabileceklerdi. Ama bunun için köylülerin daha fazla üretmesi gerekiyordu.

SOVYETLERİN DÜŞMANLARINI EZMEK BİZİM GÖREVİMİZ. BİR ŞÜPHELİYİ YAKALADIGIMIZ ZAMAN, ÖNCE MESLEĞİNİ SORUYORUZ. EĞER TOPRAK AĞASI YA DA FABRİKATÖRSE CEZALANDIRIYORUZ.

Küçük topraklar birleştirildi ve Kolhoz adı verilen büyük çiftlikler kuruldu. Bu nın amacı traktör ve diğer tarım aletlerinin etkin kullanılmasını sağlayarak verimliliği artırmaktı. Kolhozlar çok büyük bir köye benzerdi ve buradaki her şey köylü-

lerin ortak maliydi. Bu köylerde çalışan herkes eşit miktarda maaş alıyordu. Hiç kimse artık tek başına arazi sahibi olamıyordu. Kolhozdan hiç kimse ayrılamazdı. Stalin, bütün tarımın kollektif üretime geçmesinin şehirlerdeki sanayi hamlesini gerçekleştirmek için gerekli olduğunu inanıyordu. Bu nedenle bu tarım politikası her ne pahasına olursa olsun uygulanmalıydı.

Köyümüzdeki insanların bir kısmı topraklarını vermek istemiyordu. Bir gün Komünist Parti'den birileri gelerek kolhoza katılmaları gerektiğini söyledi. Öküzler ve atlar da kolhozun malı olacaktı. Köylülerin bir kısmı atlarını ve öküzlerini kolhoza vermemek için kestiler. Terentiev bunlardan biriydi. Onu tutukladılar. Ama biz şanslıydık. Komşu köyde onlara karşı direnenler öldürüldü.

BİR DAHA SAVAŞ MI? ASLA!

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra artık böyle bir savaşın olmayacağı düşünülyordu. Bunlardan biri de ABD'nin başkanı Woodrow Wilson'du.

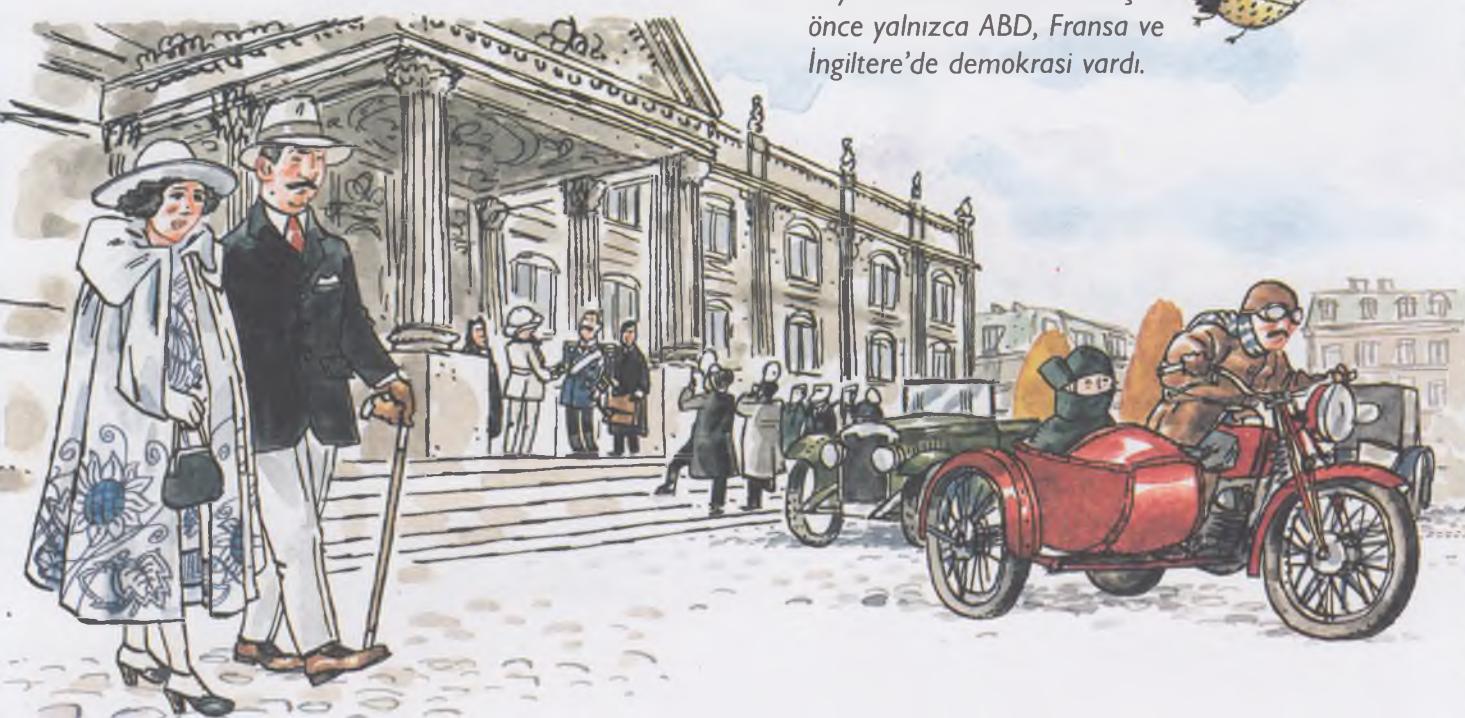

Savaştan sonra bir süre her şey daha iyi gitti. Avrupa'nın hemen hemen bütün ülkelerinde demokrasiye geçildi. Erkekler ve kadınlar genel oy hakkına sahip oldu. İsviçre'nin Cenevre kentinde Milletler Cemiyeti kuruldu. Milletler Cemiyeti'nin amacı ortaya çıkacak sorunları barışçıl yoldan çözmekti.

DÜNYA DAHA İYİ OLACAK. HALK NASIL BİR ÜLKEDE YAŞAMAK İSTEDİĞİNÉ KENDİSİ KARAR VERECEK. BÜTÜN ÜLKELER DEMOKRASİYLE YÖNETİLECEK. DÜNYADA BARIŞI KORUYAN BİR ORGANİZASYON YARATACAĞIZ.

Ancak savaşı kaybetmiş olan Almanya ve Rusya bu organizasyona katılmadı. ABD başkanı Wilson, bu organizasyonun fikir babası olmasına rağmen katılmayanlar arasındaydı. Amerikalıların çoğu, dünyanın öteki tarafında olup biten şeylerin kendilerinin ilgilenmediğini düşünüyordu.

Demokrasi, iktidarın halka dayanması demektir. Savaştan önce yalnızca ABD, Fransa ve İngiltere'de demokrasi vardı.

Savaş sonrası yaşam koşullarında bir düzelmeye başladı. Birçok ülke elektriğe kuştu. Elektrik ocakları ve elektrik süpürgeleri kullanılmaya başlandı. Buzdolapları ve elektrikli ocaklar hemen hemen her eve girdi.

DAHA ÖNCЕ YEMEKLERİMİZ TEL DOLAPTA SAKLIYORDUK.
KOMŞUMUZUN, İÇİNÉ BUZ KONULAN BİR DOLABI VARDI. HER
GÜN BU DOLABA BUZ KOYMAK ZORUNDAYDILAR. BU,
YEMEKLERİN BOZULMADAN KORUNMASINI SAĞLIYORDU.
AMA BUZDOLABI BUNDAN ÇOK İYİ. ŞİMDİ ÇOCUKLARA
İSTEDİKLERİ ZAMAN SOĞUK SÜT VEREBİLİYORUM.

Otobüsler ve arabalar eskisinden daha hızlı yol almaya başladılar. Radyo ve telefon yaygınlaştı.

Ücretler arttığı için insanlar daha fazla alışveriş yapıyor bu da üretimin artmasına neden oluyordu. Her şey daha iyiye giydiyormuş gibi görüneıyordu.

KARA PERŞEMBE

KOCAM BİR BUÇUK YILDAN BERİ İŞSİZ. ÜÇ ÇOCUĞUMUZ VAR VE ALDIĞIMIZ YARDIM GÜNDE ANCAK BİRKAÇ KİLO PATATES, BİR EKMEK VE YARIM LAHANA ALMAYA YETİYOR. ÇOCUKLARA İKİ HAFTADA BİR DEFA SÜT VEREBİLİYORUM. YARDIM DIŞINDA BİR GELİRİMİZ YOK. NE YAPACAĞIZ BİLEMİYORUM!

Kötü günlerin geride kaldığı düşünülürken 24 Ekim 1929'da Kara Perşembe denilen gün geldi. O gün, New York Borsası'nda çok büyük bir düşüş yaşandı. Şirket hisselerinin daha önceleri de değer kaybettiği görülmüştü, ama bu perşembe olan şey diğer günlerle karşılaşırılamayacak kadar kötüydü. Borsada binlerce dolar değerinde hissesi olanlar birden bire beş parasız kaldı. Hisse sahipleri intihar etmeye başladı. Bankalar kapandı, bankada parası olan insanlar paralarını geri alamaz oldular. Şirketler binlerce işçiyi hiçbir tazminat ödemeden işten attı. 1932 yılında ABD'de işsiz sayısı 15 milyona ulaşmıştı. Kriz, Amerika'dan Avrupa'ya yayıldı. Krizden en çok etkilenen ülkelerden biri Almanya oldu. Almanya'da işsiz sayısı 1932 yılında 6 milyonun üzerine çıkmıştı. Sokaklar işsiz insanlarda dolmuştu.

Almanya'da kendilerine Nazi diyen bir parti vardı. Hitler bu partinin lideriydi. O, bütün kötülüklerin gerisinde Yahudilerin olduğuna inanıyordu. Ona göre, fabrikalara komünistlerin bankalar ise Yahudilerindi.

Almanya'da Hitler'e inanan insan sayısı oldukça çoktu. Kısa zamanda onun parti Almanya'nın en büyük partisi haline geldi.

O zaman Almanya'daki hükümet başkanına Rıkskansler deniliyordu.

O zamanki Almanya Cumhurbaşkanı'nın adı Paul von Hindenburg'du.

EKSELANSLARI HÜKÜMET KURMA GÖREVİNİ HİTLER'E VERMELİSİNİZ. ANCAK O, KOMÜNİSTLERİN İKTİDARI ELE ALMASINI ENGELLEYEBİLİR.

HERHALDE ÖYLE YAPACAĞIZ.

ÜÇÜNCÜ CUMHURİYET

30 Ocak 1933'de Hitler hükümetin başına getirildi. Bundan dört hafta sonra 27 Şubat akşamı Berlin'deki hükümet binası yandı. Polisler ve itfayeciler hükümet binasından içeri girdiklerinde bir adamla karşılaşlardır. Bu adam binayı kendisinin yakğını kabul etti. Adamın üzerinde komünist partisine üye olduğuna dair bir kart bulundu.

Bunun üzerine yeni yasalar çıkarıldı. Her şey Hitler'in istediği gibi gidiyordu.

Yeni düzenleme polislere, bütün özel mektupları açma ve telefonları dinleme hakkı veriyordu. İsyancılarla mücadelede şüphe edilen herkes tutuklanabilecekti. Bir ay sonra hükümet, hükümet başkanının parlamentodan onay almaksızın yasa yapabileceği karar verdi. Böylece bütün iktidar Hitler'e devredilmişti.

Bu yasa, yalnızca sosyal demokratlar red oyu kullandı. Komünist milletvekilleri cezaevinde oldukları için oylamaya katılamadılar. Daha sonra hükümet binasını Nazilerin yaktığı ortaya çıktı.

Artık Hitler istediği herşeyi yapabilirdi. Bütün sendikalar ve Nazilerin partisi dışındaki bütün partiler yasaklandı. Komünistler, sosyal demokratlar, Yahudiler ve

Çingeneler tutuklanarak çalışma kamplarına gönderildiler. Nazilere göre, kendileri gibi düşünmeyen herkes vatan haini idi.

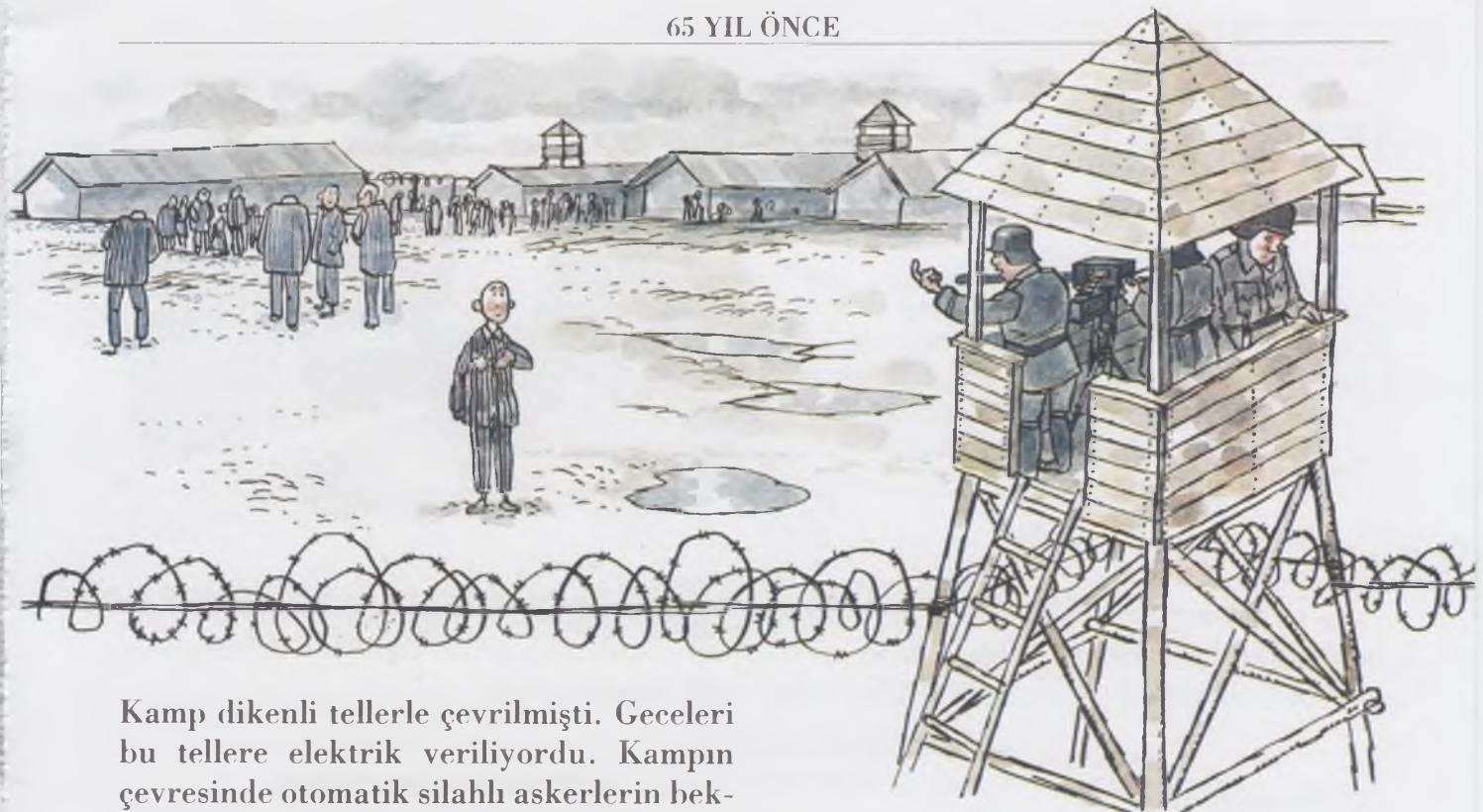
TOPLAMA KAMPLARI

BUCHENWALD'A GELDİNİZ. BU, CEHENNEME GELDİĞİNİZ ANLAMINA GELİR. NÖBETÇİLERE KARŞI GELEN HERKES, HEMEN KURŞUNA DİZİLECEKTİR. BURADA YA DISİPLİNE UYARSINIZ YA DA ÖLÜRSÜNÜZ.

Toplama kampları insanlık dışı yerledi. Mahkumların saçları kazınıyor, çizgili tek tip elbiseler giydiriliyor. İlk iki gün mahkumlara hiç yemek verilmiyordu. Jimnastik yaptırıhyor, elleri arkalarında diz çöktürüiliyor, yere kapaklananana kadar bu şekilde yürümeye zorlamıyorlardı. Bunu başaramayan mahkumlar gardıyanlar tarafından feci şekilde dövüliyordu. Buchenwald'daki mahkumlar sabah saat 6'dan akşam saat 9'a kadar çalışmak zorundaydı. Yol yapımında çalıştırıhyorlar ve ağır taş blokları iki kilometre taşımaları gerekiyordu. Hergün mahkumlardan yaklaşık 30'u bu koşullara dayanamayıp ölüyordu. Gardıyanlar hiçbir şekilde dinlenmelerine izin vermiyordu. İlk gün çalışmaya gidenlerden yalnızca iki kişi kampa dönbilmişti.

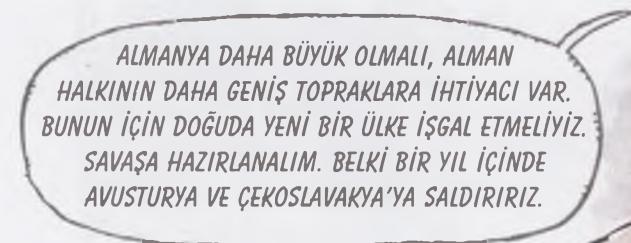
Kamp dikenli tellerle çevrilmişti. Geceleri bu tellere elektrik veriliyordu. Kampın çevresinde otomatik silahlı askerlerin beklediği kuleler vardı. Tele yaklaşan herkesi öldürme emri almışlardı. Bir gün canı sıkılan askerler kampa yeni gelmiş olan bir mahkumu tellerin yanına çağrırdılar, mahkum tellere doğru yürüürken ateş ederek öldürdüler. Bu onların eğlence tarzıydı.

Yahudiler ve Çingeneler her yerde izleniyordu, Yahudi öğretmenler ve hakimler işlerinden atıldılar. Yahudilerle evlilik yasaklandı, Sinagoglar ve Yahudilerin dükkanları yakıldı.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI

Kasım 1937, Berlin'de gizli bir toplantı.

Tam da Hitler'in dediği gibi oldu. Alman askerleri önce Avusturya'ya girdiler, sonra sıra Çekoslovakya'ya geldi. Hitler sınır

bölgelerinin tamamını istiyordu. O bölgelerde Almanya ile birleşmeyi bekleyen birçok Alman vardı.

Hitler bu defa da haklı çıkmıştı. 1 Eylül 1938'de İngiltere, Fransa ve İtalya'nın yöneticileriyle Münih'te bir konferansta buluştu. Orada, Alman sınırındaki Çek topraklarının Almanya'ya katılmasına karar verildi. Çeklerin ne düşündüğü ile kimse ilgilenmiyordu.

HİTLER VE BEN, ALMANYA VE İNGİLTERE'NİN SAVAŞMAMALARINA KARAR VERDİK. BİRBİRLERİNE KARŞI ASLA SAVAŞMAYACAKLAR. BU, BARIŞ ANLAMINA GELİR.

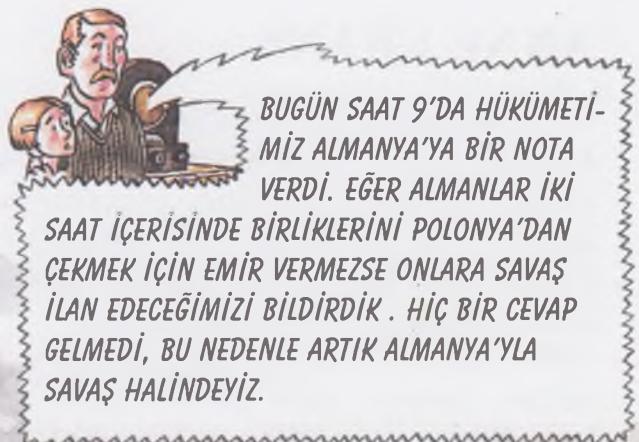
Ama barış olmadı. Önce Çekoslovakya'nın topraklarını işgal eden Almanlar, 1 Eylül 1939'da Polonya'yı da işgal ettiler. İki gün sonra İngiltere Başbakanı radyoda konuştu:

Böylece İkinci Dünya Savaşı başladı. 1939'dan 1945'e kadar yaklaşık altı yıl sürdü. Şehirler bombalandı, köyler yakıldı ve milyonlarca insan öldürüldü.

İlk başta Almanlar için her şey iyiydi. Polonya, Norveç, Danimarka, Hollanda, Belçika, Fransa, Yugoslavya ve Yunanistan'ı işgal ettiler. Sovyetler'in iç kısımlarına kadar girdiler. İtalya ve Japonya savaşa Almanlar'ın yanında katıldı.

Sonunda ABD de savaşa girdi. Sovyetler, İngiltere ve ABD'nin ortak çabalarıyla Almanlar yenildi.

BUGÜN SAAT 9'DA HÜKÜMETİMİZ ALMANYA'YA BİR NOTA VERDİ. EĞER ALMANLAR İKİ SAAT İÇERİSİNDE BİRLİKLERİΝI POLONYA'DAN ÇEKMEK İÇİN EMİR VERMEZSE ONLARA SAVAŞ İLAN EDECEĞİMİZİ BİLDİRDİK. HİC BİR CEVAP GELMEDİ, BU NEDENLE ARTIK ALMANYA'yla SAVAŞ HALİNDEYİZ.

1 Mayıs 1945'de savaş Avrupa'da sona erdi. Hitler, Berlin'de saklandığı sigınakta intihar etti.

ANNE FRANK

Savaş sırasında Hollanda'nın Amsterdam kentinde Anne Frank adında bir kız yaşıyordu. Babasının adı Otto, annesinin adı Edith ve kız kardeşinin adı Margot'ydu. Frank ailesi Yahudi idi. Naziler iktidara gelince Almanya'dan kaçmışlardı.

1940 yılında Almanlar, Hollanda'yı işgal ettiler. Anne ve ailesi için zor yıllar başladı. Bütün Yahudiler sarı bir yıldız taşımak zorundaydı. Trene ve arabalara binmeleri yasaktı ve bisikletlerine Naziler el koymuştu. Anne, eski okulunu bırakarak yalnızca Yahudi çocukların gittiği bir okula yazıldı.

12 Haziran 1942'de Anne 13 yaşını doldurmuştu. Doğum günü hediyesi olarak üç kitap ve bir ami defteri aldı ve daha o akşam anılarını yazmaya başladı.

Umarım herşeyi sana anlatabilirim. Daha önce hiç kimseye anlatamadım ve umarım ki bana büyük bir destek olursun.

Ve bir gün Margot Frank, Alman polisi tarafından çağrıldı.

**GİTME! GİDERSEN SENİ KAMPLARA YOL-LAYACAKLAR. SAKLANMAMIZ LAZIM.
ÖNEMLİ EŞYALARIMIZI ALIP
YARIN BURAYI TERK EDELİM.**

Naziler, Yahudilerin ve Çingenelerin kökünü kazımaya karar vermişti. Yahudileri ve Çingeneleri topluyor, trenlere yükleyip Almanya, Polonya ve Çekoslovakya'daki kamplara gönderiyordu. Bu kampların en ünlüleri Auschwitz ve Treblinka idi. Orada erkekler, kadınlar ve çocuklar gaz odalarında boğularak öldürülüyordu. Öldürülmeyenler, ölene kadar çalıştırılıyordu.

Ertesi sabah Anne ve ailesi evden ayrıldılar. Hiçbir Yahudi elinde çantayla dışarı çıkmaya cesaret edemediğinden kat kat giyindiler. Yaz ortası olmasına rağmen, Anne'ın üzerinde iki fanila, iki çorap, üç pantolon, bir etek, bir elbise, bir ceket, bir palto, bir şal ve başlık vardı. Daha sokağa çıkmadan kusacak duruma gelmişti.

Otto Frank'ın bürosuna gittiler. Frank'ın bürosunun üstünde gizli bir girişi olan 5 küçük oda vardı. Frank ailesi, van Daan ailesiyle birlikte burada yaşayacaktı. Onların da Peter adında bir çocukları vardı.

**SAVAŞ BİTENE KADAR BURADA
SAKLANACAGIZ!**

Anne ve ailesi iki yıldan fazla bu evde saklandı. Arkadaşları haftada bir iki defa yiyecek getiriyordu. Onlar dışarı çıkmaya cesaret edemiyordu.

Bu küçük evde ne bağırabiliyor ne de yüksek sesle konuşabiliyorlardı. Harhangi biri

büroyu geldiğinde bütünüyle sessiz olmak zorundaydılar. Ne muslukları açabiliyor ne de sifonu çekereliyordu. Akşamları, büro boş olduğu için Londra radyosunu dinleyebiliyor ve savaşın nasıl gittiği hakkında haberler alıyorlardı.

Hemen hergün Anne günlüğüne yazıyordu. Bu günlük onun arkadaşı olmuştu. Anne günlüğüne Kitty adını vermişti.

23 Temmuz 1943 Cuma.

Sevgili Kitty, şimdi, herkesin özgür olduğunda ne yapmak istediğini yazacağım. Margot ve bay van Daan ağızına kadar dolu bir küvette sıcak bir banyo yapmak istiyor. Küvette en aşağı yarım saat kalacaklarmış. Bayan van Daan, kurabiyeler yemek istiyor. Annem de bir fincan gerçek kahve içmek istiyor. Babam tanıdıklarını ziyaret etmek, Peter de sinemaya gitmek istiyor.

Ben, ne yapacağımı bilmeseydim çok mutlu olacaktum.

Senin Anne'ın.

13 Ocak 1943 Çarşamba.

Sevgili Kitty, bugün çok şaşkınım. Ve çalışmak çok zor, dışarda korkunç şeyler oluyor. Gece ve gündüz insanlar götürülmüş. Yanlarına küçük bir sırt çantası ve çok az bir para alabiliyorlar.

Erkekleri, kadınları ve çocukların birbirlerinden koparıyorlar. Bazan okuldan gelen çocuklar anne babalarını bulamıyor. Kadınlar alışveriş için dışarıya çıkıp da eve döndüklerinde aileleri götürülmüş oluyor.

Ve her gece yüzlerce uçak Alman şehirlerini bombalamak için Hollanda'nın üzerinden geçiyor. Hergün binlerce insan Rusya ve Afrika'da şehit oluyor. Bütün yeryüzü kaynıyor ve her yer yıkılıyor. İngilizlerin ve Amerikalıların durumu Almanlardan iyi görünüyor ama henüz bu işin nasıl biteceği belirsiz.

Senin Anne'ın.

6 Haziran 1944 Salı.

Sevgili Kitty, bugün İngiliz radyosu saat 12'de "This is D-day" dedi. Çıkartma başladı!

Bu sabah saat sekizde İngiliz radyosu Calais, Boulogne, Le Havre, Ciherbourg'un bombalandığını söyledi. İngiliz askerleri Fransa kıyılarına çıkartma yaptılar. General Eisenhower, Fransız halkına yaptığı bir konuşmada "zafere kadar çetin savaşlar"ın olacağını söyledi.

Bütün ev ayakta. Gerçekten de özlediğimiz kurtuluş gelecek mi? Kurtuluş, en çok konuştuğumuz şey, harika bir şey, masal gibi bir şey. Bir gün gerçekleşecektir mi? Gerçekten de 1944 yılında zafer kazanacak mıyız? Henüz bilmiyoruz, ama umudumuz var, bize cesaret ve güç veren umut. Şimdi yalnızca Yahudiler değil Hollanda ve bütün Avrupa'nın geleceği söz konusu. Margot, eylülde ya da ekimde okula başlayabileceğini söylüyor.

Senin Anne'in.

Ama Anne hiçbir zaman okula başlayamadı. 1 Ağustos 1944'de ani defterine son kez yazdı. Üç gün sonra polisler saklandıkları yeri bulmuştu. Orada yaşayan herkes tutuklanarak toplama kamplarına gönderildi. Anne, savaş bitmeden iki ay önce 1 Mart 1945'de, Almanya'daki Bergen-Belsen kamplında öldü.

Margot ve Edith Frank, bay ve bayan van Daan ve çocukları Peter van Daan toplama kamplarında öldü. Yalnızca Otto Frank sağ kalmıştı. Amsterdam'a döndüğü zaman bir arkadaşı ona Anne'in günlüğünü verdi. Polisler gittikten sonra onu yerde bulmuştı. Otto Frank, günlüğü bastırıldı ve 50'den fazla dile çevrildi.

HİROŞİMA'NIN BOMBALANMASI

1945 Ağustosu'nda Japonya savaşa son verdi. Hiroşimalılar açık gökyüzünde bir bombardıman uçağının dolaştığını gördü. Uçak, gökyüzünde gümüş gibi parhyordu. Bundan hiç endişelenmediler. Onlara göre savaş bitmişti ve Hiroşima halkı gökyüzünde dolaşan Amerikan uçaklarına alıştırlar. Hiroşima savaşı atlatmış görünüyordu.

Birden bire uçağı sağa doğru yattığını gördüler, şehirden uzaklaşıyordu ama kısa bir süre sonra bütün gökyüzü beyaz bir ışıkla kaplandı. Işık, buz parçaları gibi yansıyordu. Gökyüzündeki beyaz ışınma önce pembeye, sonra maviye dönüştükten sonra tekrar beyaz oldu.

Arkasından korkunç bir ısı yayıldı, bir ateş dalgası şehri kapladı. Çatıları eritti ve insanları kül etti. Patlamanın dört kilometre uzağında bile insanların derileri eriyordu.

Sonra bir basınç dalgası geldi. En büyük volkanın püskürtebileceğinden daha güclü bir ateş yayıldı. Evler yerle bir oldu, ağaçlar köklerinden kopdu, çayırlar havaya savrularak insanların sırtına bir ok gibi saplandı. Hiç kimse bu gücün karşısında duramıyordu.

Amerikan bombardıman uçağı Hiroshima'ya ilk atom bombasını atmıştı. Şehrin üste ikişi küle döndü. 70 bin insan bir saniye içerisinde yanarak öldü. Bir o kadar insan yaralandı, daha sonra bu yaralılardan çoğu radyasyon nedeniyle öldü.

Üç gün sonra Amerikalılar Nagasaki'ye de bir atom bombası attı. Bombanın sonuçları burada da Hiroshima'daki gibi oldu.

İkinci Dünya Savaşı bittiğinden sonra San Francisco'da ABD, Sovyetler Birliği, İngiltere, Fransa, Çin ve diğer birçok ülkenin katıldığı bir toplantı yapıldı. Orada bir dünya organizasyonu kuruldu. Buna Birleşmiş Milletler adı verildi. Bu, BM olarak kısaltılır. BM'nin amacı dünyada barışı korumak, insanların özgürlük ve haklarını garanti altına almaktı. Birleşmiş Milletler hiç kimseyinırı, cinsiyeti, dili ve dini nedeniyle baskı altında tutulamayacağını kararlaştırdı. İkinci Dünya Savaşı sırasında olanlar bir daha yaşamayacaktı!

Birleşmiş Milletler 51 ülkeden oluşuyordu. Almanya, Japonya ve savaşı kaybeden diğer ülkeler ilk başta bu örgüté üye olamadılar. Bugün BM'nin 166 üyesi var.

YERLEBİR EDİLMİŞ ÜLKELER

Avrupa yıkıntıya dönüşmüştü. En kötü durumda olan, Alman şehirleriyydi. Amerikan ve İngiliz bombardıman uçakları evleri, fabrikaları yerlebir etmişti. İnsanların yaşayabileceği yalnızca bodrum katları kalmıştı.

1944 sonbaharında evimiz bombalandı. Çatı çöktüğünde birçok insan öldü. Biz, dışarı çıkabilecek kadar şanslıydık. Bir yıldan beri bu bodrum katında yaşıyoruz. Özellikle kışları çok nemli ve soğuk oluyor. Tavan akıyor ve yataklar sırlısklam oluyor, ama gidebileceğimiz başka hiçbir

yerimiz yok.

Kocam üç yıl önce Rusya'da öldü. Artık onu düşünmüyorum, dayanamıyorum buna. Her gün çocuklara yiyecek bir şeyler bulmak zorundayım. Hayatım süt, ekmeğin ve et kuyruklarında geçiyor. Bunları da her zaman alamıyorum. Sonra ocağı yakmak için birşeyler bulmak zorundayım. Ağaç parçaları, dallar ya da bir kamyondan dökülmüş olan kömürler... Akşamları o kadar çok yoruluyorum ki, buz gibi yatağa yatar yatmadan uyuyorum. İnsan bütün bir günün sonunda yatağa yattığında bir parça mutlu olabiliyor.

Savaş bittiğinde Almanya Amerikalılar, İngilizler, Fransızlar ve Ruslar tarafından işgal edildi. 1949 yılında Almanya ikiye bölündü. Batı bölümüne Federal Almanya (Batı Almanya) adı verildi. Doğu bölümüne Alman Demokratik Cumhuriyeti (Doğu Almanya) denildi.

Doğu Avrupa Sovyetler Birliği'nin kontrolü altına girdi. Savaşın son günlerinde Kızıl Ordu, Sovyet sınırlarından Berlin'e kadar olan bütün bölgeleri ele geçirmiştir. Stalin, güvenilir komşular istiyordu. Bu nedenle Doğu Almanya, Polonya, Çekoslovakya, Macaristan ve Bulgaristan'da komünistlerin iktidara gelmesini destekledi.

“1943 yılında Ruslara esir düştüm ve savaşın sonuna kadar bir kampta kaldım. Savaş bittiğinde beni serbest bıraktılar, artık eve dönebilirdim. Ama bu o kadar kolay olmadı. Önce birkaç gün tren yolculuğu yaptım. Sonra neredeyse bütün yolu yürüyerek katettim. Döndüğüm zaman artık bir evimiz yoktu. Yalnızca iki duvarı olan bir yıkıntı kalmıştı. Karımın ve çocukların nerede olduğunu bilmiyordum. Belediyedeki görevli onların bir bombardımanda yok olduğunu söyledi.”

Amerikalılar, bütün dünyanın komünizme geçeceği korkusunu yaşamaya başlamıştı. Bunlardan biri ABD Dışişleri Bakanı George Marshall'dı. Birgün başkanına gide-

rek ABD'nin yıkılmış Avrupa'ya yardım etmesi gerektiğini söyledi. Böylece insanlar iş bulabileceklerdi.

**ALMANYA
VE DİĞER AVRUPA ÜLKELERİNE YARDIM
ETMELİYİZ. EĞER HALK BÖYLESİNÉ FAKİR YAŞAMAK
ZORUNDA KALIRSA KOMÜNİSTLER İKTİDARI ALırlAR,
BENİM BİR PLANIM VAR.**

Buna Marshall Planı adı verildi.

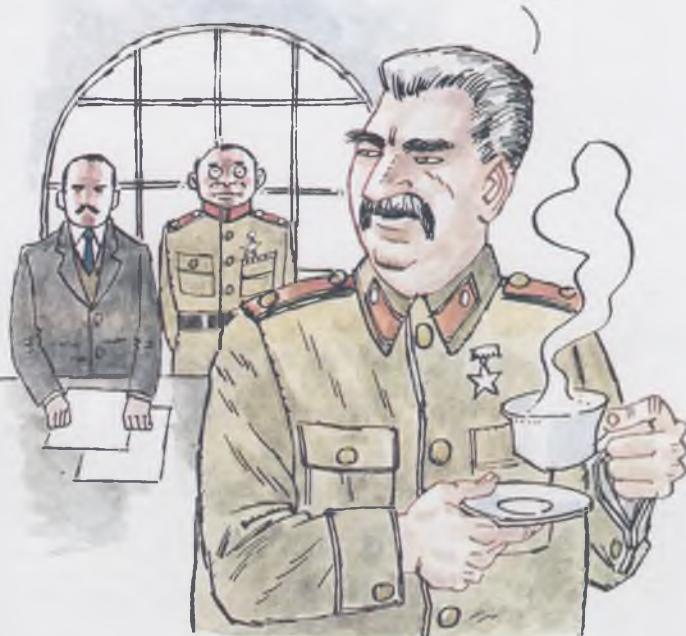

AVRUPA'NIN GELİŞMESİ

Herşey Marshall'in planladığı gibi oldu. Yalnızca birkaç yıl içinde ABD Avrupa'ya yaklaşık 12 milyar dolar verdi. Bu paraların bir kısmı borç olarak verilmiş, önemli bir kısmı ise yardım olarak düşünülmüştü. Fransa, İtalya ve Batı Almanya en büyük payı aldılar. Polonya, Çekoslovakya ve diğer Doğu Avrupa ülkeleri bu paraları almayı reddettiler.

Marshall Planı, özellikle Almanya için çok önemiydi. Birkaç yıl içerisinde yıkılmış şehirler yeniden inşa edildi. Fabrikalar kuruldu, radyo, televizyon, araba ve elektrikli makineler üretildi. Bunları bütün dünyaya çok ucuza sattılar. Böylece ülkenin geliri arttı ve insanlar refah içerisinde yaşamaya başladı.

EĞER AMERİKA'DAN PARA ALIRSAK,
SOSYALİST TOPLUMUMUZU MAHVEDECEKLER.

BU SENE VOLKSWAGEN'DE ÇALIŞMAYA BAŞLADIM. OLDUKÇA İYİ KAZANIYORUM, YENİ YAPILMIŞ BİR BİNADA BİR DAİREMİZ VAR. HER AY BİR MIKTAR PARA BİRİKTİRİYORUZ, BELKİ BİR KAÇ YIL SONRA İTALYA'YA TATİL EĞERİZ.

Jean Monnet adlı bir Fransızın da bir planı vardı.

25 YIL İÇERİSİNDE İKİ DÜNYA SAVAŞI YAŞANDI. BU, ALMANYA VE FRansa'NIN BİR BİRİNE DÜŞMAN OLMASINDAN KAYNAKLANDI, BUNA BİR SON VERMELİYİZ. ŞİMDİ ATOM BOMBASI DA VAR. BÖYLE GİDERSE BÜTÜN DÜNYA YOK OLUR.

Jean Monnet, Almanya ve Fransa'nın savaş yerine işbirliği yapmasını savunuyordu. 1950 yılında, Almanya ve Fransa taş kömürü ve demir-çelik üretimini birlikte yapmak için bir organizasyon kurdular. Buna Demir-Çelik Birliği adı verildi. Bu Birliğe 6 ülke üye oldu: Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Fransa, Batı Almanya ve İtalya. 1957 yılında bu 6 ülke ortak bir pazar oluşturma kararı aldı. Bu ülkeler arasında gümrük duvarları olmayacaktı. İnsanlar bu ülkeler arasında özgürce dolaşa-

bilecek ve birinden diğerine para geçirebilecekti. Bu birliğe "Avrupa Ekonomik Topluluğu" adı verildi. Bugün bunun adı Avrupa Birliği ve AB olarak kısaltılır. İngiltere, İrlanda, Danimarka, Yunanistan, İspanya, Portekiz, Avusturya, Finlandiya ve İsveç'de bu birliğe katıldılar. Türkiye bu birliğe katılmak için 1959'da başvurdu.

Ve o günden sonra Almanya ile Fransa bir daha savaşmadı.

LITTLE ROCK

ŞİMDİ İŞ BULMAK ÇOK KOLAY. ARABA FABRİKASI BİR SÜRÜ İŞÇİ ARIYOR. ARTIK HİC KİMSE İŞSİZ DEĞİL. AYRICA İYİ PARA VERİYORLAR. BU EVİ ÜÇ YIL ÖNCÉ ALDIK, ARABAYI GEÇEN İLK BAHARDA. BORÇLARIN COĞUNU DA ÖDEDİK.

BURADAN HOŞLANIYORUM. ELEKTRİK SÜPÜRGEMİZ, BUZLUĞUMUZ VE YENİ BİR BUZDOLABIMIZ VAR. ŞİMDİ TEMİZLİK YAPMAK DA, YEMEK PİŞİRMEK DE ÇOK KOLAY.

TELEVİZYONUMUZ DA VAR.

KOMŞULAR HAVUZ YAPTIRMIŞ BEN DE İSTİYORUM.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD dün-yanın en zengin ülkelerinden biri oldu.

Ama orada da her şey o kadar iyi gitmi-yordu. Elizabeth Eckford, Arkansas'ın Little Rock kentinde yaşıyordu.

3 Kasım 1957'de liseye başlayacaktı. O za-man 15 yaşındaydı.

Elizabeth'in okula gideceği gün sokakta büyük bir kalabalık vardı. Beyazlar, onun okullarına gelmesini istemiyor, bağı-riyor ve tehdit ediyorlardı.

Elizabeth okula yaklaştığında okulun etrafi silahlı askerlerle çevrilmişti. Bu askerler beyazların geçmesine izin verirken, siyahları geri çeviriyorlardı. Vali, hiçbir siyahın okula alınmaması emrini vermişti. Arkansas valisi Orval Faubus, siyahların beyazlarla aynı okula gitmelerini istemi-yordu. Yüksek mahkeme siyahların ve be-yazların aynı okula gitmesine karar ver-miştir. Ama Vali bu kararı dinlemiyordu.

TUTUN ŞU KIZI!

LİNÇ EDELİM!

EVİNE DÖN PİŞ ZENCİ!

Elizabeth ve arkadaşları o gün okula başlayamadı. Ertesi gün de okula gitmeye cesaret edemediler.

İki hafta sonra ABD başkanı olaya müdahale etti. Arkansas'taki bütün birliklerin komutasını kendisi üstlendi ve Little Rock'a dışarıdan asker gönderdi. Böylece 9 tane siyah öğrenci askerlerin koruması altında okula girebildiler. Beyazlar sokaklarda birikmiş onlara bağıryordu. Ama bu defa okula girmelerini engelleyemediler. Onlar okula girdiklerinde kentin üzerinde askeri helikopterler dolaşıyordu.

Arkansas, ABD'nin güneyinde bir şehirdir. O zamanlar güney eyaletlerinde beyazlar ve siyahlar ayrı ayrı okullara gidiyorlardı. Amerikan yüksek mahkemesi 1954 yılında aldığı bir kararla bu ayırmılılığı yasakladı. Ama güney eyaletleri bu karara uymayı reddetmişlerdi.

Peki sonra ne oldu?

Evet, biz okula gittik ve başarıyla bitirdik. Ama beyaz öğrenciler bizi istemiyordu. Bizi aşağılıyor ve bizimle kavga ediyorlardı. Hemen her gün tekmelemeyorduk. Bir gün beyaz bir öğrenci yemeğ salonunda bir arkadaşımın üzerine bir tabak çorba boşalttı. En çok Jeff Thomas adlı bir çocuğa sataşyorlardı. Beyaz çocuklar, onu koridorda sıkıştırıp hırpalıyorlardı. Bir gün kulağının üzerine aldığı bir darbeyle kendini kaybederek yere yiğildi. Askerler bizi korumak için her zaman okuldaydı ama olup biten her şeyi de göremiyordular. Okulu bitirdiğimiz gün güzel bir gündü. Jimnastik salonunda toplanmıştık. Okul müdürü bir konuşma yaptı. Her tarafta gazeteciler ve televizyoncular vardı. Tam dışarı çıkağımız zaman beyaz bir çocuk gelerek yüzüme tükürdü.

FİLM, CAZ VE ROCK'N ROLL

ABD dünyanın en büyük film endüstrisine sahiptir. İlk sinemalar 1900 yılında kuruldu. Bu sinemalarda kovboyları ve yerlileri anlatan filmler, tehlikeli tren soyguncuları ve diğer macera filmleri gösteriliyordu. Filmlerin çoğu California eyaletindeki Hollywood kentinde çekiliyordu. Bunun nedeni bu kentte her zaman güzel bir havanın olması ve dışında kameraların ve fotoğraf makinelerinin iyi görüntü almaşıydı.

En ünlü film yıldızı Charlie Chaplin'di. Daha 5 yaşındayken oyunculuğa başlamıştı. 1913 yılında Hollywood'a geldi ve birçok film çevirdi. Her zaman aynı giysileri giyiyor ve yoksul bir adamı canlandırıyordu. Ayağında yırtık ayakkabılar, elinde baston ve başında da kötü bir melon şapka vardı.

Hollywood'a gelenlerden biri de Walt Disney adlı çizerdi. Renkli ve sesli çizgi filmleri ilk defa o yaptı. "Miki Fare, Vak Vak Amca ve Plüto" adlı figürleri o yarattı. Bir süre sonra bir şirket kurulan Walt Disney yanında birçok çizer çalıştmaya başladı. Üç yıl içerisinde "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler"i çizgi film haline getirdi. 1937'de gösterilen bu film ilk uzun metrajlı çizgi filmdi.

Neredeyse ABD'deki bütün gençler müzik dinliyordu. Radyodan müzik yayınıları yapılıyordu, plaklar yayınıyor, konserler veriliyordu. Louis Armstrong trompet ile Benny Goodman da klarнетi ile ünleniyordu.

Ama 1950'lerde Rock'n Roll (Sallan yuvarlan) adı verilen yeni bir müzik türü geldi. Bill Haley "Rock around the clock", Elvis Presley "Heartbreak Hotel" ve "Jailhouse Rock"la ünleniyor ve gençliğin sevgilisi haline geliyorlardı. Plakları bütün dünyada satılıyor ve milyonlarca hayran ediniyorlardı.

Caz ve Rock başlangıçta Amerikalı siyahların geliştiiği bir müzikti. Bu müzik sayesinde yoksul siyahlar para kazanıyorlardı. Ama onların kazandığı para beyazların kazandıklarıyla asla kıyaslanamazdı.

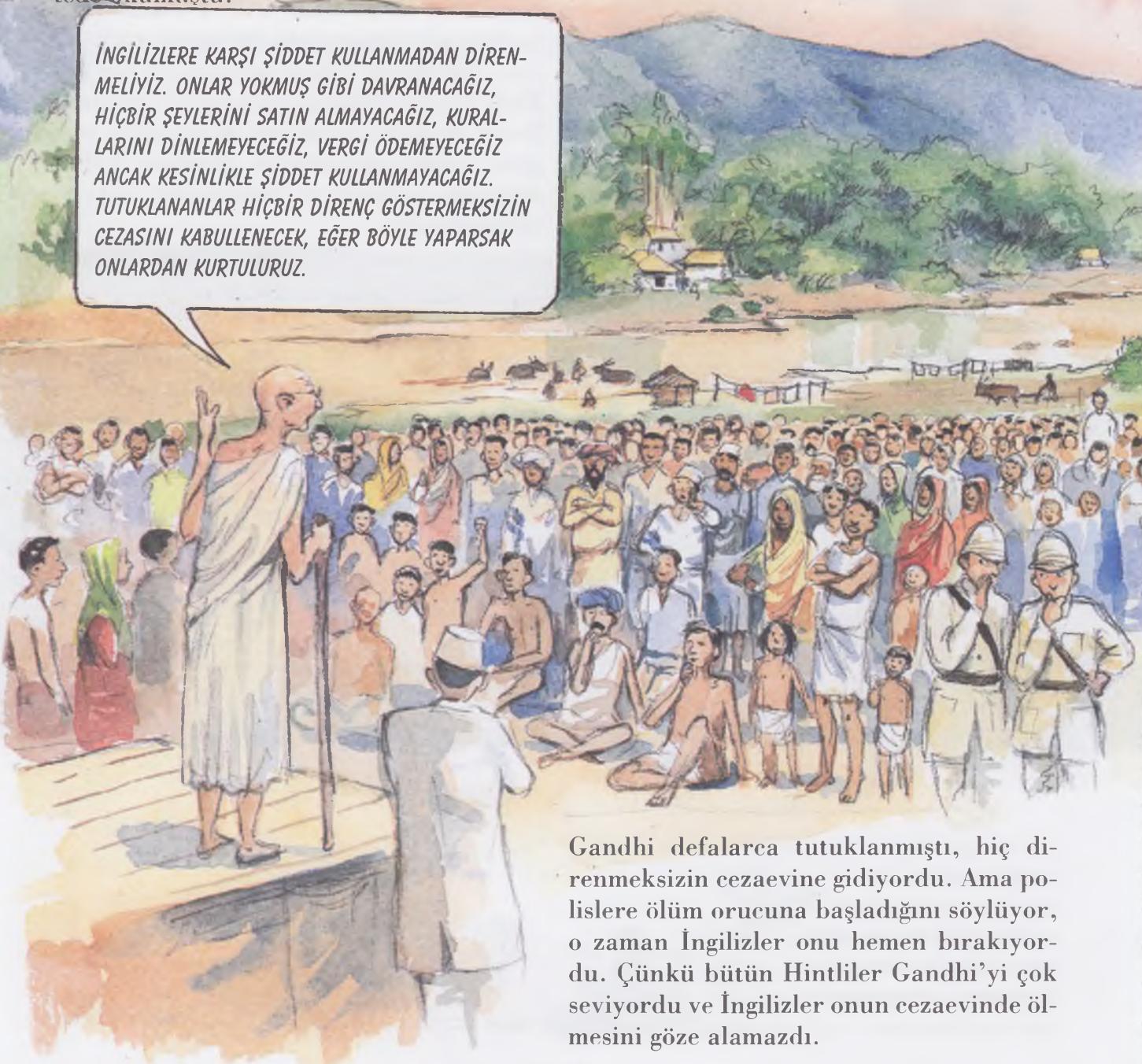

YA ÖZGÜRLÜK YA ÖLÜM

İkinci Dünya Savaşı bittiğinde Hindistan hala İngiliz sömürgesi idi. Ve Hintlilerin çoğu bu durumdan rahatsızdı, bunlardan biri de Mahatma Gandhi idi. Avukat olan Gandhi gençliğinde İngiltere'de üniversitede okumuştu.

İNGİLİZLERE KARŞI ŞİDDET KULLANMADAN DİREN-MELİYİZ. ONLAR YOKMUŞ GİBİ DAVRANACAĞIZ, HİÇBİR ŞEYLERİНИ SATIN ALMAYACAĞIZ, KURAL-LARINI DİNLEMeyeceğiz, VERGİ ÖDEMeyeceğiz ANCAK KESİNLİKLE ŞİDDET KULLANMAYACAĞIZ. TUTUKLANANLAR HİÇBİR DİRENÇ GöSTERMEKSİZİN CEZASINI KABULLENECİK, EĞER BÖYLE YAPARSAK ONLARDAN KURTULURUZ.

O, Hindistan'ı İngiliz egemenliğinden kurtarmak istiyordu. İngilizlerin iyi silahlanmış olduklarını biliyordu. Bu nedenle bir ayaklanmanın hemen bastırılacağını düşünüyordu. Yeni bir taktike ihtiyaç vardı.

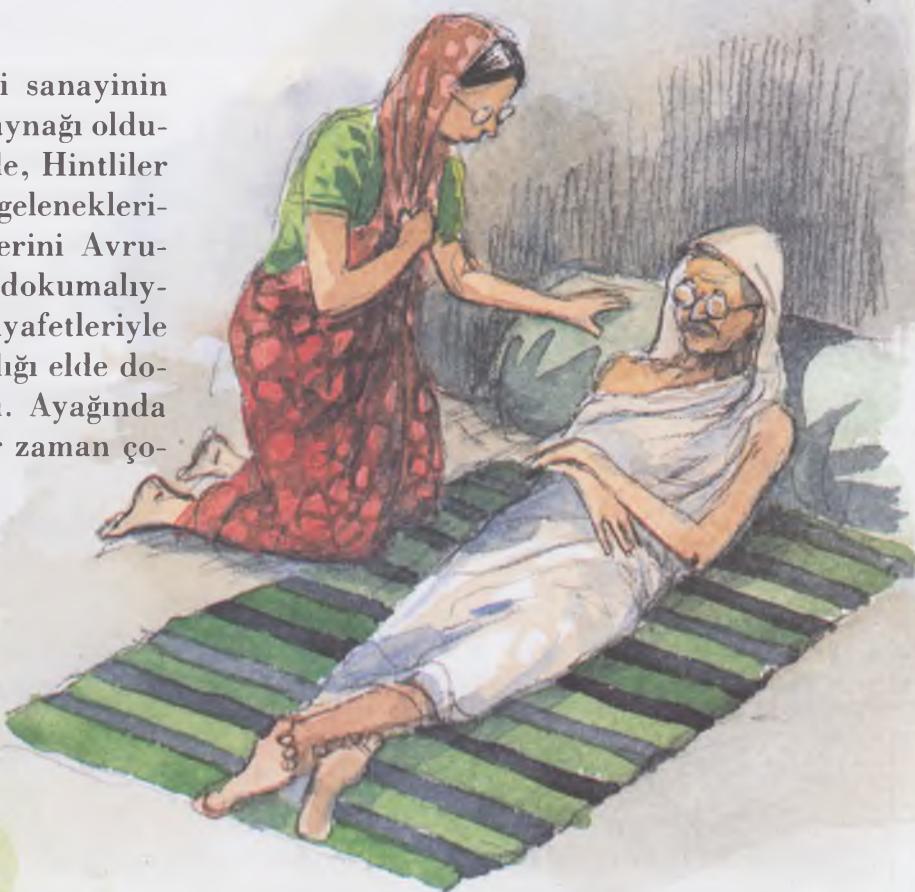
Gandhi defalarca tutuklanmıştı, hiç direnmeksızın cezaevine gitdiyordu. Ama polislere ölüm orucuna başladığını söylüyor, o zaman İngilizler onu hemen bırakıyordu. Çünkü bütün Hintliler Gandhi'yi çok seviyordu ve İngilizler onun cezaevinde ölmesini göze alamazdı.

Gandhi, Avrupa ve ABD'deki sanayinin dünyadaki bütün kötüluğun kaynağı olduğunu düşünüyordu. Bu nedenle, Hintliler batılıları izlememeli ve kendi geleneklerine bağlı kalmalıydılar. Giysilerini Avrupa'dan almak yerine kendileri dokumalıydı. Gandhi her zaman Hint kıyafetleriyle geziyordu. Bu, bedenine doladığı elde dokunmuş bir kumaştan ibaretti. Ayağında basit sandaletler vardı. Hiçbir zaman çorap giymedi.

Her şey Gandhi'nin düşündüğü gibi oldu. 1947 yılında Hindistan bağımsızlığına kuştu. Ama Hindular ve Müslümanlar anlaşamadıkları için ülke ikiye bölündü. Hindular Hindistan Birliği'nde, Müslümanlar da Pakistan'da yaşamaya başladılar.

Hindistan bağımsızlığına kavuştuktan sonra Hindular ve Müslümanlar arasında çatışmalar başladı. Bu çatışmalarda yaklaşık 500 bin insan öldü. Hindular Pakistan'dan, Müslümanlar da Hindistan'dan kaçtılar.

Gandhi Hindu ama herkesin barış içe-
risinde yaşamasını savunuyordu. Bu ne-
denle açlık grevine başladı. 78 yaşında ve
çok zayıftı, arkadaşları onun öleceğini dü-
şünüyordu. Bu defa da başarıya ulaştı.
Hindu ve Müslüman liderler birbirleriyle
savaşmayacaklarına söz verdikleri için aç-
lık grevine son verdi.

İki gün sonra Gandhi onun vatan haini ol-
duğunu düşünen bir Hindu tarafından öl-
dürtlüdü.

*İkinci Dünya Savaşı bitikten birkaç yıl sonra
Malezya, Burma, Filipinler, Laos, Kamboçya ve
Vietnam da bağımsızlığını kavuştı.
1971 yılında Pakistan ikiye bölündü
Doğu Pakistan ayrılarak Bangladeş
adiyla yeni bir devlet oldu.*

VAAT EDİLMİŞ ÜLKE

1945 sonbaharı Filistin. Avrupa'dan kalan bir gemi Hayfa Limanı'na yaklaşıyor.

POLONYA'DAN GELİYORUZ. AKRABALARIMIN HEPSİ ÖLDÜ. ALMANLAR KOCAMI VE KARDEŞİMİ ÖLDÜRDÜLER. ANNEM, BABAM AUSCHWITZ'DE ÖLDÜ. YAHUDİLERİN BURADA YAŞAMASI GEREKTİĞİNİ SÖYLÜYORLAR.

1920 yılından beri Yahudiler Filistin'e去看ıyordu. Avrupa'da sürekli baskı göründülerinden kendileri için en güvenli yeri Filistin toprakları olduğunu düşünüyorlardı.

Ama onların ataları bu topraklarda çok çok uzun yıllar önce yaşamışlardı. Artık bu topraklar boş değildi. Filistin'de 1000 yıldan daha uzun bir süredir Araplar yaşiyorlardı. Araplar, Yahudilerin göçünden rahatsız olmuşlardı.

BU DOĞRU BİR ŞEY DEĞİL.
BURAYA GELİP TOPRAKLARIMIZI
ELİMİZDEN ALIYORLAR.

Filistin topraklarının önemli bir kısmına Suriyeli ve Lübnanlı toprak ağacı sahipti. Yahudiler onlardan toprak satın alıyorlardı.

Yahudilerle Araplar arasında kısa sürede çatışmalar başladı. 1 Mayıs 1948'de Yahudiler, İsrail adını verdikleri kendi devletlerini kurdular. Mısır, Ürdün ve Suriye ile savaştılar ve bu savaştan galip ayrıldılar. 1949 yılında savaş bittiğinde Filistin topraklarının büyük bir kısmını ele geçirmişlerdi. Binlerce Arap, topraklarından göçe zorlandı. Yahudiler göçenlerin topraklarını el koydu.

O zamandan sonra Araplara İsailliler arasında yeni savaşlar yaşandı. Topraklarından göçe zorlananlar Filistin Kurtuluş Örgütü adlı bir organizasyon kurdular. FKÖ, Filistin'de, Filistinlilerin yaşayacağı bir ülke kurmak istiyordu. Bunun için İsrail'e karşı her türlü savaş tekniğini kullanmaya hazırıldı. Uçaklar kaçırıldı, Kudüs'ün ortasında bombalar patladı, yüzlerce insan öldü.

FKÖ, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün kısaltmasıdır.

1979 yılında İsrail ile Mısır arasında barış imzalandı. 1990 yılında ise FKÖ ile İsrail barış görüşmelerine başlandı. Ürdün Nehri'nin batı yakasındaki topraklar Filistinlilerin kontrolüne bırakıldı. Ancak burası Filistin nüfusunu barındıramayacak kadar küçük bir bölgeydi. Dolayısıyla savaşın bitmesi için yeterli koşullar olmuşmamıştı. Ve İsrail, Filistinlileri yoketme politikasında ısrar ediyordu.

TANRI BU TOPLAKLARI İBRAHİM'E VERDİ.
BİZİM ATALARIMIZ BU TOPLAKLarda
YAŞADI. BURASI BİZİM ÜLKEMİZ.

YAHUDİLER GELMEDEN ÖNCÉ BİZ
BURADA YAŞIYORDUK. BURASI
BİZİM ÜLKEMİZ.

UZUN YÜRÜYÜŞ

Çin, 1900'lü yıllarda çok değişti. 1912'de son imparator devrildi ve bu, ülkede uzun bir iktidar savaşına yol açtı. İktidarı ele geçirmek isteyenlerden bir tanesi Mao Zedung idi. Mao Zedung, Hunan Bölgesinde yaşayan bir çiftçinin çocuğuuydu. 13 yaşına geldiğinde tarlada çalışmak için okulu bıraktı. Mao, kitap okumaktan zevk alan bir çocuktur. Pekin'e kaçarak orada üniversiteye kaydoldu. Karl Marks'ın "Komünist Manifesto"sunu ilk defa orada okudu. Bunu okuduğu zaman Çin için en uygun yolun sosyalist bir devrim olduğuna karar verdi.

1921 yılında Mao ve arkadaşları Çin Komünist Partisi'ni kurdular. Güney Çin'deki kırsal alanlarda örgütlenmeye başladılar. Köylülerin büyük bir bölümü onlara katıldı. Birkaç yılda Kızıl Ordu adını verdikleri kendi ordularını kurdular.

HALK BİR DENİZ BİZ DE BALIKLARIZ, EĞER HALKIN DENİZİNDE BALIK GİBİ YÜZMЕYİ BECERİRSEK HİÇ KİMSE BİZİ YENEMEZ. KÖYLÜLERLE BİRLİKTE, TOPRAK AĞALARINI VE ZENGİNLERİ YENECEĞİZ. KAZANIRSAK ÖZGÜRLÜK VE EŞİTLİĞİ SAĞLAYACAGIZ. HİÇ KİMSE NE ZENGİN NE DE YOKSUL OLACAK.

O zamanlar ülke yönetiminde Jiang Jieshi vardı. Toprak ağalarının ve zenginlerin temsilcisi olan bu adam komünistlerden nefret ediyordu. 1934 yazında komünistlerin üzerine büyük bir ordu gönderdi. Komünistlerin etrafını kuşatan bu ordu çok iyi silahlanmıştı.

“Liderlerimiz bu kuşatmanın yarılabileceğini düşünüyordu. 16 Ekim 1934’te yola çıkma kararı aldık. Düşmanın ne yaptığımizi anlamaması için yalnızca geceleri yürüyorduk. Üzerimizde uçaklar uçuyordu. Dördüncü gün onların siperlerine yaklaştık. Saldırıya geçene kadar bizi fark etmediler. Çok şaşırılmışlardı bu nedenle ciddi bir direniş gösteremediler. Böylece kuşatmayı yardım.”

Uzun Yürüyüş böyle başladı. Komünistler, bu yürüyüşe Güney Çin’deki Jiangxi bölgesinden başlayarak en kuzeydeki Shaanxi bölgesine kadar gittiler. Bu, 1200 millik bir mesafeydi. Avrupa’nın en ucundan Afrika’nın en ucuna kadar olan mesafeden daha uzun. Uzun Yürüyüş boyunca bataklıkları, ormanları, geniş nehirleri ve karlı dağları aşmak zorunda kaldılar. Ayrica sık sık Jiang’ın askerlerinin saldırısına uğruyorlardı. Ama 1935 Ekimi’nde kuzeydeki dağlara ulaştılar. Tam bir yıldır yoldaydılar.

İkinci Dünya Savaşı’nda Japonlar, Kuzey Çin’in önemli bir kısmını işgal ettiler. Komünistler ve Jiang’ın askerleri barış imzalayarak Japonlar'a karşı birlikte savaşmaya başladılar. Savaş bittiğinde komünistlerle Jiang arasındaki barış da bitti. ABD, Jiang'a silah ve para yardımında bulundu. Komünistler ise Sovyetler Birliği’nden yardım alıyordu.

Köylülerin ezici bir çoğunluğu komünistleri destekliyordu. Savaşın sonucunu belirleyen de bu oldu. Komünistler iktidarı ele geçirdikleri yerde vergileri kaldırıyor ve toprakları yoksul köylülere dağıtıiyorlardı. Bu nedenle köylülerin, komünistleri desteklemesi çok doğaldı.

MAO'NUN DİKTATÖRLÜĞÜ

1949 yılında komünistler bütün iktidarı ele geçirmişlerdi. Kızıl Ordu, Pekin ve diğer büyük şehirlere girdi. Jiang ve tarftarları Tayvan adasına kaçtılar. 1 Ekim'de Mao, Pekin'deki Tiananmen Meydanı'nda Çin Halk Cumhuriyeti'ni ilan etti.

Bütün bankalara, fabrikalara ve topraklara el konuldu ve Komünist Parti'nin dışındaki bütün partiler yasaklandı. Komünistlere direnen toprak sahibi ve zengin çiftçiler hapse atıldılar. Bunların birçoğu hapishanelerde öldü.

Mao ve komünistler Çin'i, herkesin eşit yaşayacağı sosyalist bir topluma dönüştürmek istiyordu. Şehirle köy, tarımla endüstri, kafa ile kol emeği arasındaki bütün farklar yok edilecekti. Kırsal alanlarda binlerce küçük fabrika kuruldu. Üniversi-

te öğrencileri yalnızca kitap okumayacak, tarım ve endüstri işçiliğini de öğrenecekti. Meslekleri ne olursa olsun, herkes tarım alanında çalışmak zorundaydı. Öğrenciler ve öğretmenler çalışmak üzere tarlalara gönderildiler.

Herkes, Mao'nun düşüncelerini izlemek zorundaydı. Mao'nun düşüncelerinin yazılı olduğu "Küçük Kızıl Kitap" milyonlarca basılarak dağıtıldı. Bu, Çinli komünistlerin kutsal kitabı gibi oldu. Bunu okuyarak doğru düşünmeyi öğreneceklerdi.

1976'da Mao Zedung öldü, bu komünist parti içerisindeki iktidar savaşına yol açtı. Bir kısmı insan Mao'nun yolunu izlemek istiyordu. Diğer bir kısmı ise Amerika ve Avrupa'da olduğu gibi modern bir endüstri ülkesi olmak gerektiğini düşünüyordu. Yoksa Çinliler hiçbir zaman batılılar gibi iyi durumda olmayacaklardı.

Iktidar savaşını Çin'i bir endüstri ülkesi yapmak isteyenler kazandı. Deng Xiaoping ülkenin yeni lideri oldu. O'da, Mao ile birlikte Uzun Yürüyüş'e katılmıştı. Mao gibi eşitlikten yanaydı. Ama bunu başka bir yoldan yapmak istiyordu.

KEDİNİN SİYAH YA DA BEYAZ OLMASININ HİÇBİR ÖNEMİ YOK. FARE YAKALADIGI SÜRECE O İYİ BİR KEDİDIR.

TİANANMEN MEYDANI'NDA

Deng zamanında Çin'de çok şey değişti. Büyüyük şehirlerde yeni fabrikalar kuruldu ve yabancı şirketlere Çin'de işyeri açma izni verildi. Kısa zamanda Coca Cola ve MC Donalds hamburgerleri Pekin, Şangay ve diğer büyük şehirlerde satılmaya başladı. Sokaklarda Japon ve Avrupa arabaları dolaşmaya başladı. Ama bu artık her şeyin özgür olduğu anlamına gelmiyordu. Bunun olduğu 1989 baharında anlaşıldı.

Mayıs sonunda binlerce öğrenci Pekin'deki

"Göksel Barış Kapısı" anlamına gelen Tiananmen Meydanı'nda büyük bir gösteri düzenledi. Göstericiler, bu meydana "Özgür-lük Meydanı" diyordu. Onlar yalnızca ekonominin değil başka şeylerin de değişmesini istiyordu. Komünist Parti'nin diktatörlüğüne karşı çıkyor, demokrasi talep ediyorlardı.

Bu gösteri büyük bir ilgi uyandırdı. Halk, meydana doğru Pekin bütün sokaklarından yola çıktı. Meydanda yaklaşık bir milyon

YAŞASIN DEMOKRASI, YAŞASIN ÖZGÜRLÜK!

insan toplandı. Yabancı gazeteciler ve TV kanalları da meydana gelmişti. Böylece meydanda olup bitenleri bütün dünya izleyebiliyordu.

Deng Xiaoping ve diğer liderler toplanarak göstericilerin taleplerini reddettiler. Ayrıca gösteri yapılmasını da yasakladılar. Hükümet başkanı Li Peng, Tiananmen Meydanı'nda toplanan öğrencilerden dağılmalarını istedi.

Göstericiler bunu reddederek Li Peng'in is-

tifaya davet ettiler. Hükümet bu istege cevabı 4 Haziran gecesi verdi. Tanklar ve panzerler Tiananmen Meydanı'na doğru yola çıkarıldı. Askerler silahsız göstericilere ateş açtı, birçok insan yaralandı ve öldü. Göstericilerin liderleri yakalanarak ağır cezalara çarptırıldı.

Çin'deki özgürlük ve demokrasi isteği böylece bastırıldı. Ülkeyi hala Komünist Partisi yönetiyor.

GÜNEY AFRİKA'DA IRK AYRIMCILIĞI

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupalıların çoğu Afrika'yı terk etmek zorunda kaldı. 1956 yılında Fas ve Tunus bağımsızlığını ilan etti. 1957'de Gana, 1960'da Kongo bu ülkeleri izledi. 1960 ortalarında Afrika'nın birçok ülkesi özgürlüğe kavuşmuştu.

Ama Güney Afrika'da hala beyazların iktidarı vardı. Onlar, bu iktidara Apartheid adını veriyorlardı. Bunun anlamı ırklar arasında ayrımcılıktı.

Güney Afrika'da; beyazlar, siyahlar ve Hintliler yaşıyordu. İrk ayrımcılığı, bu grupların birbirlerinden ayrı yerlerde yaşamaları anlamına geliyordu. Ülkenin en verimli toprakları ve en güzel yerleri beyazlara ayrılmıştı. Siyahlar ve Hintliler verimsiz topraklarda yokşulluk içinde yaşamaya zorlanmışlardı. Siyahlar ve Hintliler beyazlarla aynı lokantaya giremez, aynı otobüste seyahat edemezdi. Deniz kıylarında, tuvaletlerde, trenlerde hatta parklardaki banklarda bile yalnız siyahlar için ya da yalnız beyazlar için yazısı vardı.

Oy hakkı yalnızca beyazlara verilmişti. Bir beyazla siyahın evlenmesi kesinlikle yasaktı. Eğer değişik ırklara sahip bir erkek ve kadın aynı odada yakalanırsa ağır hapis cezalarına çarptırılıyorlardı.

“Bana en kötü şey pasaport yasasıydı. Yaşadığımız yerlerde yeterince iş yoktu. Birçoğumuz beyazların bölgesinde çalışmak zorundaydık. Bütün madenler ve fabrikalar onların bölgesindeydi. Ben, elmas madeninde çalışıyordum.

İşe giderken pasaportumu yanımda bulundurmak zorundaydım. Eğer bir polis beni durdurur ve sorarsa pasaportumu hem göstermeliydim, pasaportum yoksa beni tutukladı. İnsanın kendi ülkesinde pasaportla dolaşmasından daha kötü ne olabilir ki!”

Siyahların, Ulusal Kongre (ANC) dedikleri büyük bir örgütleri vardı. Nelson Mandela bu organizasyonun lideriydi.

ANC, Apartheid'e karşı her yoldan savaşıyordu. Siyahlar, 1960 Martı'nda Sharpeville'de toplandılar. Büyük bir ateş yakarak pasaportlarını ateşe attılar. Sonra toplu bir şekilde kendilerini tutuklatmak için polis merkezine gittiler.

Göstericiler silahsızdı ve bütünüyle barışçıl amaçlara sahipti. Kalabalığı gören polis şefi, ateş emri verdi. Polisler doğrudan insanlara ateş ettiler. 67 gösterici öldü, 200'den fazlası yaralandı. Çoğu sırtlarından kurşunlanmıştı.

Bu olaydan sonra beyazlar, siyahlara karşı daha sert davranışmeye başladı. ANC yasaklandı ve polisin istediği siyah kişiyi tu-

tuklayıp hiçbir mahkeme olmaksızın üç yıl cezaevine atmasına olanak tanıyan bir yasa çıkarıldı. Siyahların liderleri tutuklandı ve ağır hapis cezalarına çarptırıldı. Nelson Mandela'da bunların içerisindeydi.

Apartheid sistemi, bütün dünyadan tepki almaya başladı. Güney Afrika uluslar arası faaliyetlerin dışında tutuldu. Güney Afrikalı sporcular olimpiyatlara katılmamıştı. Birleşmiş Milletler, Güney Afrika ile ticari faaliyetlerini kesmeleri için bütün ülkelere çağrı yaptı. Beyazların bir kısmı da Apartheid üzerine düşünmeye başladı.

EĞER, ÜZÜM VE MEYVELERİMİZİ
DİŞARIYA SATAMAZSAK ÇOK
PARA KAYBEDERİZ.

BEN AYRIMCILIĞIN DOĞRU OLDUĞUNU DÜŞÜNÜMÜY-
ORUM. EĞER ONLAR DA İYİ İMKANLARA
KAVUŞURSA ÜRÜNLERİMİZİ ONLARA DA SATABİLİ-
RİZ.

Sonunda beyazlar değişiklik yapmak zorunda kaldı. Apartheid sisteminin bir takım yasaları kaldırıldı. Siyahların pasaport taşıma zorunluluğu iptal edildi. Siyahlarla beyazlar aynı otobüslerde yolculuk edip, deniz kıyılarında birlikte denize girebileceklerdi. 1990'da ANC'nin yasağı kaldırıldı. 27 yıl cezaevinde yattıktan sonra Nelson Mandela serbest bırakıldı.

1994'te yapılan ilk özgür seçimlerde ANC oyaların %60'dan fazmasını alarak iktidara geldi. Nelson Mandela hükümetin başına getirildi. Kabinesindeki bakanların altı tanesi beyazdı. Mandela, siyah ve beyazların eşit koşullarda yaşamamasını savunuyordu ve bunun için çok çaba sarf etti.

BUNU DAHA FAZLA SÜRDÜREMЕYİZ. DÜŞÜNÜN,
YALNIZCA İKİ MİLYON BEYAZ VAR AMA SİYAHALAR
SEKİZ MİLYONDAN DAHA FAZLA. EĞER BİR İÇ
SAVAŞ OLURSA HEPİMİZİ ÖLDÜRÜRLER.

Böylece beyazlarla siyahlar arasında
savaş olmaksızın Güney Afrika'da
demokrasiye geçildi.

KÜBA KRİZİ

İkinci Dünya Savaşı'nda ABD ve Sovyetler Birliği Almanya'ya karşı birlikte savaşmıştı. Ama savaş sonrası bu birliktelik son buldu. Bu iki güç arasında gerilim öylesine arttı ki herkes bir üçüncü dünya savaşından korkmaya başladı. 1962 sonbaharı böyle bir savaşa en fazla yaklaşılan zamandı.

Kriz, Küba'da başladı. Orada, gerilla lideri Fidel Castro iktidarı ele geçirmiştir. Castro'nun öncülüğünde ülke sosyalizm yolunu seçmiş, fabrikalar ve büyük şeker işletmeleri halkın hizmetine verilmiştir.

Bunların önemli bir kısmı Amerikan şirketlerine aitti.

ABD ile Küba arasındaki ilişkiler kısa zamanda kötüleşti. Küba, Florida sahillerinin yalnızca 20 mil uzaklıydı ve ABD yanlarında sosyalist bir ülke istemiyordu. ABD, Küba ile bütün ticari ilişkileri yasakladı ve Castro'yu devirmek için Küba'dan kaçan muhaliflere yardım etmeye başladı.

Amerikan tehdidi Castro'yu Sovyetlere yakınlaştırıldı. Ruslar, Küba'dan şeker alıyor ve onlara silah yardımında bulunuyordu. 1962 Ekim'inde bir Amerikan casus uçağı adada füze rampaları inşa edildi-

ğini keşfetti. Aynı zamanda, Atlantik'te bir Sovyet gemisinin Küba'ya füze taşıdığı bilgileri gelmeye başladı. İlk defa nükleer silahlar ABD'ye bu kadar yakın bir yere yerleştirilecekti.

ABD Başkanı Jhon F. Kennedy 22 Ekim akşamı televizyondan Amerikan halkına bir konuşma yaptı:

**KÜBA'YA YERLEŞTİRİLEN NÜKLEER SİLAHLARIN
HEMEN GERİ ÇEKİLMESİNİ İSTİYORUZ. BUNDAN
BÖYLE DENİZDEN KÜBA'YA GİDEN HER GEMİ
ENGELLENECİKTİR. KÜBA'DAN ATILACAK HERHANGİ
BİR FÜZEYİ SOVYETLERİN SALDIRISI OLARAK KABUL
EDECEĞİZ. VE BÜTÜN GÜCÜMÜZLE KARŞI SALDIRIYA
GEÇECEĞİZ. KURUŞEV'İN DÜNYA BARIŞINI
KORUMAK İÇİN HAREKETE GEÇMESİNİ BEKLİYORUZ.**

Kuruşçev, Sovyetlerin lideriydi. O da Moskova'da bir basın toplantısı düzenledi:

AMERİKA UZUN ZAMANDIR KÜBA'YI TEHDİT EDİYOR, ORAYA GÖNDERDİĞİMİZ SİLAHLAR KÜBALILARIN ÜLKELERİNİ SAVUNMALARINA YARDIMCI OLACAK. BU SİLAHLARI GERİ ÇEKMEYİ DÜŞÜNÜYORUZ VE HİÇ KİMSE ULUSLARARASI SULARDA SOVYET GEMİLERİNİ ENGELLEYEMEZ.

Bütün dünya nefesini tutmuş bu gerilimin nasıl sonuclanacağını merak ediyordu. ABD, Sovyet gemilerine saldırırsa ne olacaktı? Amerikalılar Küba'daki füze ramlarını bombalayınca Sovyetler Birliği nasıl tepki verecekti? Bu bir nükleer savaşa yol açacak mıydı?

İki gün sonra Kuruşçev Beyaz Saray'a bir telgraf gönderdi.

KURUŞÇEV SAVAŞ İSTEMEDİĞİNİ YAZIYOR.
EGER KÜBA'YA SALDIRMAMA SÖZÜ VERİRSEK
FÜZELERİ GERİ ÇEKECEKMİŞ

BEN, KÜBA'YI İŞGAL ETMEMİZ GEREKİĞİNİ DÜŞÜNÜYORUM. BÖYLECE CASTRO'DAN DA KURTULURUZ.

AMA BU DÜNYA SAVAŞINA YOL AÇAR.

ÖYLE BİR RİSKİ GöZE ALAMAYIZ.

Kennedy, Kuruşçev'in önerisini kabul etti. Amerika, Küba'yı işgal etmeyeceğine söz verdi, Kuruşçev'de Küba'daki füzeleri geri çekti.

Bu kez barış kurtulmuştu. Bundan sonra dünya, hiçbir zaman nükleer savaşa bu kadar yakın olmadı.

İKTİDAR DENGELERİ DEĞİŞİYOR

1980'li yıllarda dünya iki süper güç arasında bölünmüştü. Batının en güçlü ülkesi ABD'ydi. Sovyetler Birliği, Çin ve Doğu Avrupa'da ise komünistler iktidardaydı. Almanya, Batı ve Doğu Almanya olarak ikiye bölünmüştü. Doğu Almanya'da yaşayanlar özel bir izin olmaksızın yurt dışına çıkamıyordu. Sınırlar sıkı bir şekilde kontrol altındaydı. Özellikle iki Almanya arasındaki sınır çok iyi korunuyordu. Doğu Almanlar, Batı Almanya'ya göçü önlemek için Berlin'i ikiye bölen yüksek bir duvar yapmıştır. Batılar bu duvara Demir Perde adını vermişlerdi.

Sovyetler Birliği'nde ekonomik sorunlar

baş göstermişti. Sovyetler Birliği bankalar ve fabrikalara devletin sahip olduğu sosyalist bir ülkeydi. Orada hiçbir özel şirket yoktu. Bu, değişik şirketler arasında rekabetin olmaması anlamına geliyordu. Hangi ürünlerin üretileceğine ve bunların hangi fabrikalarda yapılacağına hükümet karar veriyordu.

Sovyetlerin, ABD'yle silahlanma yarışına mecbur kalması ekonomisini zora sokuyordu. Silahlanmaya büyük yatırımlar yapmak zorunda kahyorlardı. Kişisel tüketim araçları yerine uçaklarım, tankların, nükleer silahların üretilmesi halkın hoşnutsuzluğunu arttıryordu.

Sovyetlerin egemenlik alanında kalan bir kısım uluslar, Rusların varlığından rahatsızydı. Sovyetler Birliği'nden ayrılarak kendi ülkelerini kurmak istiyorlardı. 1985 yılında Mihail Gorbaçov iktidara geldi.

Gorbaçov, ülkedeki birçok şeyi değiştirmek istiyordu.

EKONOMİMİZ DAHA İYİ OLMALI VE DAHA İYİ MALLAR ÜRETMELİYİZ. BUNUN İÇİN İNSANLARIN DAHA ÖZGÜR OLMASI VE YÖNETİMİ ELEŞTİREBİLMESİ GEREKİR. EĞER BİR FABRİKA YÖNETİCİSİ YA DA POLİTİKACI YANLIŞ YAPARSA BU YÜKSEK SESLE SÖYLENEBİLMELİ. DİŞ POLİTİKAMIZI DA DEĞİŞİRTMEK ZORUNDAYIZ. BİZİMLE BİRLİKTE YAŞAMAK İSTEMEYEN ÜLKELER AYRILABİLMELİ VE BUNA MÜDAHALE ETMEMELİYİZ.

Doğu Avrupa'da ciddi hoşnutsuzlukların belirmesi için çok beklemek gerekmedi. 1989 ile 1990 arasında Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan'da yöneticiler iktidardan uzaklaştırıldı. Bu ülkelerde çok partili sisteme geçildi. 1 Mayıs 1989'da Macarlar sınırlarını açtı. Bu, Doğu Almanların da ülkeyi terk edebilmeleri için bir fırsat oldu. Önce Macaristan'a geçiyorlar oradan da Batı'ya gidiyorlardı. Birkaç ay içerisinde 150 bin Doğu Alman başta Batı Almanya olmak üzere ülke dışına çıkmıştı. 9 Kasım 1989'da Doğu Berlin'de bir basın toplantısı düzenlendi:

İKİ ALMANYA BİRLEŞİYOR

İki saat sonra Batı'da ve Doğu'da insanlar duvarın etrafında toplanmaya başladı. Herkes basın toplantısında söyleyenin şeyin doğru olup olmadığını görmek istiyordu. Bu nedenle Doğu Berlin'den sınır kapılılarına doğru yüzlerce insan akın etmeye başladı. Batı tarafında büyük bir matkapla duvar deliniyordu. Bu, duvarın etrafındaki halk için bir işaret oldu. İnsanlar çe-

kiçle, demirle ve buldukları diğer aletlerle duvarı yıkma çalışıyordu. Askerler hiçbir şey yapmadan halkın seyrediyordu. Birkaç gün içerisinde bütün Berlin Duvarı yıkılmıştı.

Duvar yıkıldığından artık Doğu Almanya diye bir ülke ayakta kalamazdı. Herkes iki Almanya'nın birleşmesini istiyordu.

1 Mart 1990'da Doğu Almanya'da yapılan seçimlerde iki ülkenin birleşmesini isteyenler büyük oy aldılar. 3 Ekim'de iki ülke birleşti. 45 yıllık bir aradan sonra Almanya tekrar tek bir ülke haline geldi.

SOVYETLER BİRLİĞİ DAĞILIYOR

Gorbaçov'un Sovyetleri ciddi sorunlar yaşamaya başlamıştı. Estonia, Letonya ve Litvanya'da halk bağımsızlık istiyordu.

Komünistlerin çoğu da Gorbaçov'u eleştirdi. Onu ülkeyi kapitalizme götürdüğü için suçluyorlardı. 19 Ağustos 1991 sabahı yüzlerce tank Moskova'nın sokaklarında ilerlemeye başladı. Radyo ve televizyonda Gorbaçov'un iktidardan alındığı açıklandı. Bir grup yüksek rütbeli asker iktidara el koymuştu.

Ama darbeciler başarılı olamadı. Halkı askerlere karşı direnişe çağırın Boris Yeltsin yönetimine geldi. Parlamentonun etrafında binlerce insan toplanarak askerlerin içeri girmesini engelledi. Askerler halkın çatışmaya girmeyerek onları desteklediklerini gösterdi.

Bu darbe girişimi Sovyetler Birliği'nin dağılmasının yolunu açtı. Parlamento, isteyen her ulusun Sovyetlerden ayrılabilceğini kararlaştırdı. Estonia, Letonya ve Litvanya hemen birlikten ayrıldılar. Onları; Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldovya, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna, Özbekistan ve Beyaz Rusya izledi. Aralık 1991'de Sovyetler Birliği diye bir ülke kalmamıştı.

Rusya, dağılan Sovyet cumhuriyetlerinden bazıları ile Bağımsız Devlet Topluluğu (BDT) adı altında yeni bir birlik oluşturdu.

YUGOSLAVYA TRAJEDİSİ

İkinci Dünya Savaşı sonrası Yugoslavya'da komünistler iktidara gelmişti. 1990 yılının başlarında komünistlerin iktidarı kaybetmesiyle iç savaş başladı. Slovenya, Hırvatistan, Makedonya, Bosna Hersek bağımsızlığını ilan etti. Eski Yugoslavya'nın içerisinde yalnızca Sırbistan ve Montenegro kalmıştı. İç savaşta insanlar çok acı çektiler. Evlerinden sürüldüler, işkence gördüler, açlık ve soğuktan öldüler. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra en büyük göç bu iç savaşta yaşandı.

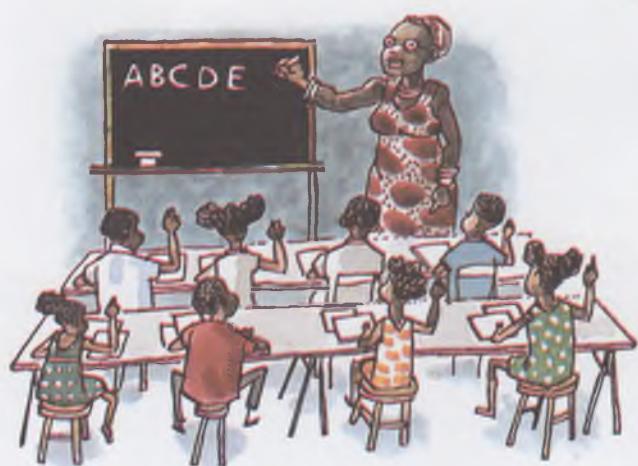
İç savaşın önemli nedenlerinden biri dinsel farklılıklarındı. Slovenler ve Hırvatlar Katolik'ti. Sırplar, Yunan Ortodoks kilisesine bağlı idi. Bosna Hersek'in sınırları içinde Müslümanlar yaşıyordu. Ayrıca Arnavutlar ve Makedonlar da Sırbistan'ın sınırları içerisinde kalmıştı. 1700 ve 1800'lü yıllarda Slovenya ve Hırvatistan Avusturya İmparatorluğu'nun sınırları içerisindeydi, Bosna Hersek, Sırbistan ve Makedonya ise Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı idi.

DAHA İNSANCA BİR DÜNYA

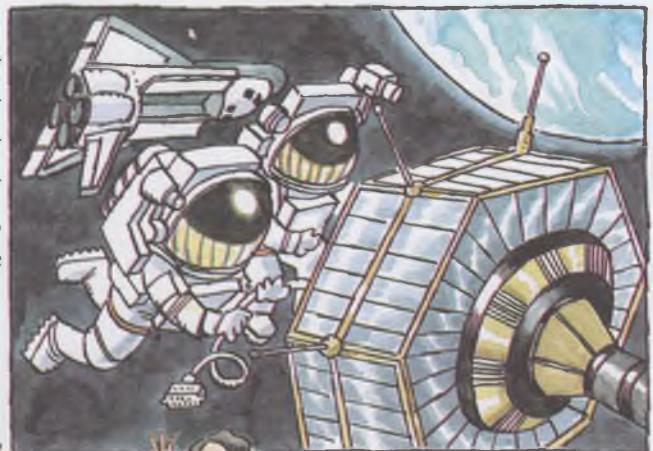
Şimdi 2000'li yıllardaız. İsa'nın doğumundan bugüne 2000 yıl geçti. Bu süre içerisinde dünya birçok felaketi yaşadı, birçok savaşlar gördü. Ama bununla birlikte iyi ve güzel şeyler de yaşandı.

*Tabi ki bu, yalnızca Hıristiyanlar için 2000 yıl.
Tarihi, Hz. Muhammed'in Mekke'den
Medine'ye göçü ile başlayan
Müslümanlar için 1378 yılındayız.*

Dünyada son yıllarda daha iyi oldu. Doğu Avrupa'da, Güney Afrika'da ve Latin Amerika'nın birçok ülkesinde diktatörler yıkıldı. Daha önce bu kadar ülke demokrasiyle yönetilmeyordu. Avrupa, Kuzey Amerika ve diğer zengin ülkeler hiç bu kadar iyi olmamışlardı. Sanki dünya 50 yıldan fazla bir süre önce bir savaş yaşamamış gibi.

ABD, hala dünyanın en güçlü ülkesi. Orada çok önemli buluşlar yapıldı. Uzay araçları, bilgisayarlar ve diğer önemli buluşlar. Şimdi uzaya gönderilen uydular aracılığıyla birkaç saniye içerisinde resimler, müzik ve haberler bir ülkeden diğerine gönderilebilmekte.

Ama bununla birlikte ABD'de hala siyahlarla beyazlar arasında, zenginle yoksul arasında çok büyük uçurumlar var. Büyük şehirlerde cinayet, hırsızlık, uyenistreng kullanımı çok yaygın. Beyazlara ve polislere karşı çok büyük bir nefret var.

Rusya artık sosyalist bir ülke değil, şimdi orada da bankalar, özel şirketler var. Ama halkın bu durumdan hiç hoşnut değil. Beklentilerinin aksine yoksulluk, işsizlik ve açılıkla karşı karşıya kaldılar.

Sovyetlerdeki birçok yer ciddi çevre felaketleri yaşadı. 1 Nisan 1986'da Çernobil'de bir Nükleer santralde ortaya çıkan yangın 100 bin insanın topraklarını terk etmesine yol açtı. Radyasyon, Ukrayna sırınlarını aşarak birçok ülkeyi etkisi altına aldı. Kazakistan ile Özbekistan arasındaki Amuderya ve Siriderya ırmaklarından

beslenen Aral Gölü kurudu. Bunun nedeni 1970'li yıllarda bu ırmakların bulunduğu bölgelerde pamuk ve pirinç tarımının yapılmasıydı. Tarlaları sulamak için kullanılan su gölün kurumasına neden oldu. Ve gölün yerinde şimdi kocaman bir tuz çölli var.

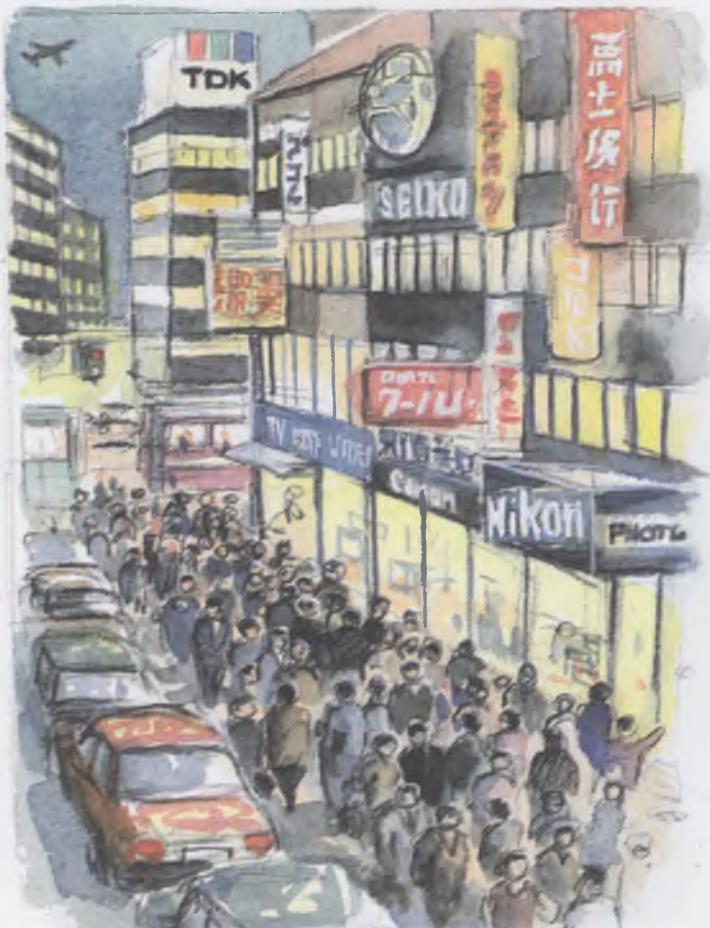
Yoksulluk Afrika, Latin Amerika ve Asya'nın en büyük sorunu. Özellikle Afrika korkunç bir aaklıla karşı karşıya. İnsanlar, açlığın neden olduğu hastalıklarla ölüyorlar. Avrupalıların Afrika'yı terk ederken bıraktığı sorunlar vahşi savaşlara yol açmaktadır.

Kongo, Uganda, Nijerya, Etiyopya, Sudan, Angola ve diğer Afrika ülkelerinde ortaya çıkan çatışmalarda yüz binlerce insan öldü. 1994'te Ruanda'da Hutular iktidara geldi. Ve Tutsilere karşı saldırıya geçerek altı ay içerisinde 500 bin Tutsi'yi erkek, kadın, çocuk yaşı demeden acımasızca katlettiler.

Bugün Dünya Sağlık Örgütü'nün verdiği raporlara göre Afrika halkının yarısı hastalık ve açlık nedeniyle ölümle yüz yüze.

2000 yılında dünya nüfusu 6 milyarın üzerine çıktı. Bunların yarısı Asya'da yaşıyor. Ve çoğu atalarının yüzyillardır sürdürmüş olduğu geleneklere bağlı kalarak hayatını sürdürmeye çalışmaktadır. Modern endüstri ülkeleri aaklıla olmasa bile ciddi bir yoksullaşmayla karşı karşıya. İnsanlar bu sorunların çözülebileceğine dair umutlarını giderek yitiriyorlar.

Asya'nın büyük endüstri ülkelerinde; Japonya, Singapur, Hong Kong, Tayvan ve Güney Kore'de büyük gelişmeler yaşandı. Bu ülkelerde TV'ler, CD'ler, arabalar, fotoğraf makineleri üretilerek bütün dünyaya satılıyor. Bazı insanlar bu ülkelerin ABD ve Avrupa'yı bile geride bırakacağı düşünüyor.

DÜNYA NEREYE GİDİYOR

Bu dizinin son sayfasına geldik. Ama tarih son bulmadı. İnsanlar yaşadıkça devam edecek.

Bu dizi boyunca insanların mülkiyet ve iktidar hırsıyla yol açtığı savaşları, katliamları gördük. Birbirlerinin düşüncelerine, dini inançlarına ve kişisel tercihlerine saygı göstermemelerinin dünyayı nasıl çirkinleştirdiğini okuduk. Dünya kirletildi, içtiğimiz su, soluduğumuz hava zehirlendi.

Ama gördük ki insanlar hayatı güzelleştirmek için önemli buluşlar da yaptılar. Da-ha iyi bir dünya nasıl olur diye düşünüp, fikirler ürettiler.

Bugün insanlık kendi yarattığı sorunlarla boğuşuyor. Açıklar ve hastalıklar dünya nüfusunun önemli bir kısmını tehdit ediyor. İşsizlik çığ gibi büyüyor. Hemen her gün basın yayın organlarında çevre kirliliğinin yarattığı tehlikeleri okuyup, duyuyoruz. Ve yaşanan onca yıkıma rağmen hala sorunların çözümü için savaşa başvuruyor.

Ama tarih bize insanlığın isterse çok iyi şeyler de yapabileceğini gösterdi. Yani çocuklar kısaca, bundan sonra tarihin nasıl okunacağı sizin elinizde. Eğer isterseniz çocuklarınıza neşeye okunacak bir tarih bırakabilirsiniz. Son söz akıllı baykuşun:

Bir şeyi kesinlikle biliyoruz. Tarihte olup biten her şeyi insan kendi elleriyle gerçekleştirmiştir. Afrika'dan Amerika'ya milyonlarca köleyi insanlar götürdüler. Savaşa karar veren, toplama kamplarını kuranlar da insanlardı. Ama aşkı da onlar buldu, buhar makinesini de, elektrik lambasını da ve diğer şeylerini de. Gelecekte nasıl yaşayacaklarına da onlar karar verecek. Yaşabilecek bir dünyayı onlar yaratacaklar ya da çevreleriyle birlikte kendi kendilerini yok edecekler.

ÇOCUKLAR İÇİN DÜNYA TARİHİ VI

Büyük umutların geliştiği ve çöktüğü bir çağdayız.

'Savaşlar ve Bilgisayar'da Saraybosna'da atılan kurşunun nasıl I. Dünya Savaşı'na yol açtığını, savaş sonrası yapılan barış anlaşmalarının neden bozulduğunu ve insanlığın II. Dünya Savaşı'yla yeni bir vahşeti nasıl yaşadığını göreceğiz. Bugünkü hayatımızı da etkileyen teknik gelişmelerin yapıcısı yönleri kadar nasıl yıkıcı bir etkiye sahip olduğunu da keşfediniz. İnsanlığın geleceğine dair umudumuzu canlı tutmayı öğretleyen bu son ciltte şu olaylara tanık olacağız:

I. Dünya Savaşı nasıl başladı?

Versailles Barışı nedir?

Rus Devrimi nasıl oldu?

II. Dünya Savaşı neden çıktı?

Hiroşima ve Nagazaki nasıl bombalandı?

Sinema, caz ve rock müziği nasıl gelişti?

Küba krizi neden başladı?

Güney Afrika'da ırk ayrimına nasıl son verildi?

Berlin Duvarı nasıl yıkıldı?

Daha iyi bir dünya nasıl kurulacak?

I. Cilt **Taşbaltalar ve Piramitler**, ilk insanlardan sıfır yılına.

II. Cilt **Şehirler ve Efsaneler**, Antik Yunan ve Roma Uygarlıkları.

III. Cilt **Azizler ve Şövalyeler**, Ortaçağ.

IV. Cilt **Krallar ve Kaşifler**, 1500-1700'lü yıllar arası.

V. Cilt **Devrimler ve Buhar Makinesi**, 1800-1900 arası.

VI. Cilt **Savaşlar ve Bilgisayar**, 1914'ten günümüze.

kirmiziKalem

9 789758 726056
ISBN 975-8726-056